

ALGEMEEN BEHEERSCOMITE

VOOR HET SOCIAAL STATUUT
DER ZELFSTANDIGEN

Opgericht bij de wet van 30 december 1992

Verslag 2017/01

Het statuut bijberoep

Wettelijk kader, gebruikersprofiel en aandachtspunten

initiatief op vraag van minister Willy Borsus

Brussel, 26 januari 2017

INHOUD

Synthese	4
Inleiding	6
DEEL I. Zelfstandigen in bijberoep	7
1 Hoofd- versus bijberoep	7
1.1 Toepassingsgebied : wettelijke en reglementaire bepalingen.....	7
1.2 Bijdrageplicht.....	8
1.3 Sociale rechten.....	9
2 De specifieke situatie van gelijkstelling bijberoep	12
DEEL II. Pofielbeschrijving	13
1 Omvang en evolutie van de zelfstandige activiteit in bijberoep	13
1.1 De populatie zelfstandigen in bijberoep	13
1.2 Verdeling naar geslacht	13
1.3 Leeftijdsverdeling.....	14
1.4 Verdeling per bedrijfssector	15
1.5 Zelfstandigen in bijberoep naar inkomen.....	17
2 Kenmerken van de hoofdactiviteit	18
2.1 Socio-economische positie	18
2.2 Arbeidsregime van de hoofdactiviteit	19
2.3 Percentage deeltijdarbeid	20
2.4 Sector van de hoofdactiviteit.....	20
2.5 Inkomstenbronnen.....	21
3 Uitstroom uit het statuut van zelfstandige in bijberoep	22
3.1 Uitstroom in cijfers	22
3.2 De overstap van zelfstandige in bijberoep naar zelfstandige in hoofdberoep	25
3.3 Gemiddelde aansluitingsduur.....	25
4 Omvang en evolutie van het aantal verzekeringsplichtige zelfstandigen dat de toepassing van artikel 37, § 1 genieten	26

4.1	Verdeling naar geslacht	27
4.2	Leeftijdsverdeling	27
4.3	Verdeling naar sector.....	27
4.4	Verdeling naar hoedanigheid	28
4.5	Verdeling naar nationaliteit	28
4.6	Aantal starters.....	29
4.7	Verdeling naar inkomensniveau	30
DEEL III. Aandachtspunten en denkpistes		31
1	Problematiek van de inkomens gelijk aan of kleiner dan nul	31
1.1	Vaststellingen	31
1.2	Het problematische karakter van het grote aantal inkomens gelijk aan nul	37
1.3	Aanbevelingen	39
2	Zelfstandigen in bijberoep en de opbouw van sociale rechten	42
2.1	Vaststelling	42
2.2	Visie van het Comité.....	42
3	Toepassing en controle van het statuut van zelfstandige in bijberoep	44
3.1	Toetsingscriteria	44
3.2	Uitvoeringsmodaliteiten.....	45
3.3	Voorstellen.....	46
Bijlage I		48
Bijlage II		49
Bijlage III		58
Bijlage IV		62
Bijlage V		65

Synthese

Op vraag van de minister van Zelfstandigen W. Borsus heeft het Comité de voorbije maanden een grondige analyse gemaakt van het statuut van zelfstandige in bijberoep.

In 2015 oefenden 237.000 personen in België dit statuut uit. Dit betekent dat de betrokkenen naast hun zelfstandige beroepsactiviteit gewoonlijk en hoofdzakelijk een andere beroepsactiviteit uitoefenen of een sociale uitkering genieten waarvan het bedrag minimaal gelijk is aan dat van het minimumpensioen van een alleenstaande zelfstandige. Het statuut bijberoep verschilt enigszins van dat van de zelfstandige in hoofdberoep. Als de inkomsten uit zijn zelfstandige activiteit de minimale bijdragedrempel voor zelfstandigen in hoofdberoep niet overschrijden, geniet de zelfstandige in bijberoep een gunstige bijdrageregeling. Daar tegenover staat dat men in beginsel geen sociale rechten ontleent aan de sociale bijdragen die men in het kader van dit statuut betaalt. Slechts in bepaalde situaties, onder meer wanneer bijdragen worden betaald zoals een zelfstandige in hoofdberoep, kunnen in de hoedanigheid van zelfstandige in bijberoep rechten worden geopend.

Cijfers van het RSVZ leren dat de populatie zelfstandigen in bijberoep tussen 2000 en 2015 een netto-aangroei kende van ca. 92.000 eenheden (ofwel een toename met 63%). Deze forse aangroei heeft ertoe geleid dat zelfstandigen in bijberoep de voorbije 15 jaar een steeds groter aandeel zijn gaan uitmaken van de totale populatie aangesloten verzekeringsplichtigen.

Het uitoefenen van een zelfstandige nevenactiviteit is vandaag in belangrijke mate een mannelijke aangelegenheid. Verder blijkt dat bijna 70% van de zelfstandigen in bijberoep zich in de leeftijdscategorie 35 tot 60 jaar bevindt en dat ongeveer een vierde (26%) jonger is dan 35. Zelfstandigen in bijberoep zijn vandaag het meest actief in de sector van de vrije beroepen (34%), de handel (29%) en de nijverheid (18%).

Inkomensgegevens tonen dat slechts een zeer beperkte minderheid (ca. 10%) van de zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen bekend is uit zijn zelfstandige nevenactiviteit een inkomen genereert dat hoger is dan het bedrag van de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep. Voor bijna de helft (47%) van de zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen bekend is wordt een inkomen gelijk aan 0 opgetekend.

Gegevens over de hoofdactiviteit leren dat voor 85% van de zelfstandigen in bijberoep een cumul kan worden teruggevonden met een 'loontrekkende activiteit'. Iets meer dan de helft van de zelfstandigen in bijberoep combineert zijn zelfstandige activiteit met een voltijdse job (54%), terwijl een derde een deeltijdse job heeft.

Tot slot leren de cijfers ook nog dat slechts een minderheid van de individuen die een zelfstandige nevenactiviteit opstarten, in de daaropvolgende jaren van hun nevenactiviteit een zelfstandige hoofdactiviteit maken. Deze cijfers liggen in de lijn van wat verschillende bevestigingen leren over de intenties van zelfstandigen in bijberoep.

In het rapport wordt ook opgemerkt dat in 2015 20.363 personen op basis van artikel 37, §1 van het ARS een gelijkstelling genoten met zelfstandige in bijberoep. Dit is ongeveer 3% van de populatie zelfstandigen in hoofdberoep.

Op basis van zijn analyse ziet het Comité vandaag drie belangrijke aandachtspunten met betrekking tot het statuut van zelfstandige in bijberoep. Vooreerst stelt het Comité vast dat een groot deel van de zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen gekend is, geen of negatieve inkomsten uit hun zelfstandige activiteit genereren. Voor het Comité kan deze vaststelling wijzen op:

- het eventuele bestaan van "slapende" zelfstandigen: sommige zelfstandigen in bijberoep zouden hun activiteit stopzetten zonder evenwel hun aansluiting te beëindigen;

- het mogelijke misbruik van het statuut: sommige zelfstandigen in bijberoep zouden hun beroepskosten overschatten of zouden er uitvinden om de verliezen van hun (fictieve) zelfstandige activiteit af te kunnen trekken van de winsten uit hun hoofdberoep.

Om die situatie te verhelpen, adviseert het Comité in een eerste fase om de betrokken zelfstandigen aan te schrijven met de vraag om het bestaan van hun activiteit te bevestigen. Omdat het fenomeen van de nulinkomens ook een fiscaal probleem is, beveelt het Comité bovendien aan om de samenwerking met de FOD Financiën te verbeteren. Daarnaast is het Comité van mening dat het fenomeen diepgaander moet worden onderzocht zodat men op een meer gerichte en gepaste manier kan omgaan deze problematiek.

Het Comité vraagt ten tweede ook aandacht voor de huidige reglementering die erin voorziet dat de zelfstandigen in bijberoep van wie het inkomen zich bevindt tussen de minimale bijdragedrempel voor de zelfstandigen in bijberoep en de minimale bijdragedrempel voor de zelfstandigen in hoofdberoep, sociale bijdragen betalen zonder evenwel sociale rechten te openen. Het Comité is van mening dat elke betaalde sociale bijdrage in principe tot de opbouw van sociale rechten zou moeten leiden maar onderstreept echter dat de toekenning van sociale rechten aan de zelfstandigen in bijberoep moet afgewogen worden tegenover de kostprijs van dergelijke ingreep en tegenover andere ingrepen in het systeem. Het Comité zal deze kwestie verder bekijken op een later tijdstip.

Tot slot stelt het Comité vast dat de criteria die in artikel 35, 36 en 39 van het ARS zijn vervat, in de praktijk tot moeilijkheden leiden, m.n. bij de toepassing en controle van het statuut. De toepassing van deze criteria, die toelaten om te preciseren wanneer een zelfstandige activiteit als een bijberoep kan worden beschouwd, wordt bemoeilijkt door hun veelheid en hun gebrek aan relevantie binnen de huidige juridische en socio-economische context. Het Comité stelt bijgevolg voor om deze criteria op termijn te herzien. In een eerste fase, vraagt het Comité wel alvast te voorzien in i) een wettelijke verankering van de bestaande praktijk waarbij voor de controle van het statuut bijberoep (in tegenstelling tot wat de wet bepaalt) een kwartaalnorm wordt gebruikt en ii) een wijziging van artikel 39 van het ARS zodat het voor de beoordeling van een zelfstandigen nevenactiviteit niet langer van belang is dat er op de eerste en de laatste dag van een kwartaal minstens een halftijds contract is.

Het Comité merkt nog op dat het in dit verslag geen voorstellen doet tot een grondige wijziging van het statuut bijberoep. Het Comité zal zich in de komende maanden verder buigen over het statuut en bekijken of, en zo ja waar, er eventueel fundamentele wijzigingen nodig zijn. De resultaten van deze reflectie zullen het voorwerp uitmaken van een vervolgrapport.

Inleiding

In 2016 heeft de minister van Zelfstandigen het ABC de opdracht gegeven om een grondige analyse te maken van het statuut bijberoep. Hij vroeg het Comité onder meer om het statuut in kaart te brengen (verplichtingen en sociale rechten), om het bestaande cijfermateriaal te verzamelen en het eventuele oneigenlijke gebruik van het statuut te bekijken. Voorliggend verslag vormt de neerslag van de werkzaamheden die het Comité de voorbije maanden in dit kader verrichtte.

Het document bestaat uit 3 delen.

Deel I beschrijft het reglementair kader (verplichtingen en sociale rechten) van het statuut bijberoep anno 2016.

Deel II omvat een beschrijving van de omvang, evolutie (tussen 2000 en 2015) en het profiel van de zelfstandigen in bijberoep, alsook van de zelfstandigen die krachtens artikel 37, §1 worden gelijkgesteld met zelfstandigen in bijberoep. Dit deel bevat ook gegevens over de hoofdactiviteit van diegenen die een zelfstandige nevenactiviteit uitoefenen.

In *deel III* somt het Comité enkele aandachtspunten op met betrekking tot het statuut bijberoep. Het gaat met name om i) het grote aantal nulinkomens dat voor de populatie zelfstandigen in bijberoep wordt opgetekend, ii) de opbouw van pensioenrechten en de toepassing en iii) de controle van het statuut van zelfstandige in bijberoep.

Het Comité doet in dit verslag geen voorstellen tot een grondige wijziging van het statuut bijberoep. Het beperkt zich tot het formuleren van enkele maatregelen die toelaten om op korte termijn op een eenvoudige wijze tegemoet te komen aan enkele van de knelpunten die in deel drie van het rapport aan bod komen.

Het Comité zal zich in de komende maanden verder buigen over het statuut bijberoep en bekijken of, en zo ja waar er eventueel meer fundamentele wijzigingen nodig zijn. De resultaten van deze reflectie zullen het voorwerp uitmaken van een vervolgrapport.

DEEL I. Zelfstandigen in bijberoep

Iedere natuurlijke persoon die in ons land een beroepsbezigheid uitoefent *uit hoofde waarvan hij niet door een arbeidsovereenkomst of door een statuut verbonden is*¹, is als zelfstandige onderworpen aan het sociaal statuut der zelfstandigen².

De verplichtingen waartoe zelfstandigen in het kader van dit statuut gehouden zijn en de sociale rechten die zij hieraan ontleen, verschillen al naargelang zij verzekeringsplichtig zijn als zelfstandige in hoofdberoep of in bijberoep.

1 Hoofd- versus bijberoep

1.1 Toepassingsgebied : wettelijke en reglementaire bepalingen

De zelfstandige in bijberoep oefent naast zijn zelfstandige beroepsactiviteit gewoonlijk en hoofdzakelijk een andere beroepsactiviteit uit³. Deze 'andere' beroepsactiviteit wordt maar beschouwd als gewoonlijk en hoofdzakelijk voor zover het gaat om:

- een loontrekkende activiteit die minstens de helft van een voltijdse tewerkstelling als werknemer omvat⁴;
- een halftijdse tewerkstelling in de openbare sector gedurende minstens 200 dagen of 8 maanden per jaar⁵;
- een betrekking van minstens 6/10 van een volledig uurrooster in het onderwijs⁶;
- een beroepsbezigheid in dienst van een internationaal of supranationaal organisme, waarvan België deel uitmaakt, die minstens de helft van een voltijdse tewerkstelling omvat⁷.

Daarnaast wordt een zelfstandige activiteit ook als een nevenactiviteit beschouwd wanneer deze wordt gecombineerd met :

- een uitkering die wordt ontvangen binnen het raam van de sociale zekerheid en waarvan het bedrag minimaal gelijk is aan dat van het minimumpensioen voor een allenaastende zelfstandige⁸;
- een toestand waarin hij zijn rechten op een rust- of invaliditeitspensioen vrijwaart krachtens een pensioenstelsel tot stand gekomen door of krachtens een wet, provinciaal besluit of het NMBS-stelsel⁹.

---

¹ Het zogenaamde sociologisch criterium.

² Art. 3, § 1, eerste lid, KB nr. 38.

³ Art. 12, § 2, eerste lid, KB nr. 38.

⁴ Artikel 35, §1, a), van het ARS spreekt van "...de helft van het aantal maandelijks gepresteerde arbeidsuren door een werknemer die voltijds is tewerkgesteld in dezelfde onderneming of, bij ontstentenis, in dezelfde bedrijfstak."

⁵ Art. 35, § 1, b), van het ARS.

⁶ Art. 35, § 1, b), van het ARS.

⁷ Art. 35, § 3, van het ARS.

⁸ Inclusief een rust- of invaliditeitspensioen in één van de pensioenregelingen tot stand gekomen door of krachtens een wet, provinciaal besluit of het NMBS-stelsel en een uitkering als slachtoffer van een arbeidsongeval, een ongeval op de weg naar en van het werk of een beroepsziekte met een werkongeschiktheid van ten minste 66 %. Cf. artikel 36, § 1, 1°, van het ARS

⁹ Art. 36, § 1, 2°, van het ARS.

In alle andere gevallen is een zelfstandige activiteit een beroepsactiviteit in hoofdberoep.

1.2 Bijdrageplicht

Elke persoon die onder het sociaal statuut van de zelfstandigen ressorteert heeft o.m. een verplichting tot bijdragebetaling¹⁰.

De omvang van de bijdragen is afhankelijk van de hoogte van het netto beroepsinkomen en van de categorie van verzekeringsplichtigen waartoe de betrokkene behoort. Voor zelfstandigen in bijberoep met een beperkt inkomen is er een andere bijdrageregeling dan voor zelfstandigen in hoofdberoep.

De zelfstandige in hoofdberoep betaalt in 2016 een bijdrage van 21,5% op een eerste inkomensschijf tot 56.182,45 EUR per jaar en 14,16% op het inkomen tussen 56.182,45 EUR en 82.795.16 EUR per jaar¹¹. Op de inkomsten die het bedrag van 82.795.16 EUR overschrijden, zijn geen bijdragen meer verschuldigd. Dit betekent dat zelfstandigen in hoofdberoep maximaal een bijdrage van 15.847,6 EUR per jaar (of 3.961,9 EUR per kwartaal)¹³ verschuldigd kunnen zijn. Er geldt voor zelfstandigen in hoofdberoep evenwel steeds een minimale bijdrageverplichting van 21,5% op een bedrag van 13.010,66 EUR. Zelfstandigen wiens inkomen beneden deze inkomensgrens ligt, zijn dus steeds een forfaitaire bijdrage verschuldigd ten belope van 2797.29 EUR¹⁴ op jaarbasis (of 699,32 EUR per kwartaal).

Voor zelfstandigen in bijberoep gelden dezelfde bijdragepercentages en drempels als voor zelfstandigen in hoofdberoep maar dit slechts voor zover het beroepsinkomen dat zij genereren hoger is dan de bijdragedrempel voor zelfstandigen in bijberoep, m.n. 1.439.42 EUR per jaar. Zelfstandigen in bijberoep wiens inkomen onder deze grens blijft, zijn immers geen enkele sociale bijdrage verschuldigd. Anders dan bij zelfstandigen in hoofdberoep geldt voor zelfstandigen in bijberoep ook geen minimale bijdrageplicht. Overschrijdt het inkomen de bijdragedrempel voor zelfstandigen in bijberoep, dan zijn zij op het totale inkomen een proportionele bijdrage verschuldigd volgens de geldende bijdragepercentages.

De forfaitaire voorlopige bijdragen tijdens de eerste 3 jaren van activiteit zijn lager voor zelfstandigen in bijberoep dan voor zelfstandigen in hoofdberoep. Zelfstandigen in bijberoep kunnen hun voorlopige bijdrage op aanvraag en op basis van objectieve elementen ook tot een lager niveau brengen dan de zelfstandigen in hoofdberoep.

Een overzicht van de bijdragestructuur voor zelfstandigen in hoofd- en bijberoep is in schematische vorm opgenomen in bijlage I van dit rapport.

---

¹⁰ Naast de verplichting om zich aan te sluiten bij een sociaal verzekeringsfonds voor zelfstandigen of de Nationale Hulpkas en bij En bij een ziekenfonds voor zover dit nog niet gebeurde in het kader van de activiteit in hoofdberoep

¹¹ Als gevolg van de vermindering sociale bijdragen in het kader van de tax shift (cf. advies ABC 2015/20) zullen de bijdragepercentages verlaagd worden naar 21% in 2017 en naar 20,5% vanaf 2018.

¹² Voor de berekening van de voorlopige en de definitieve bijdragen gelden dezelfde bijdragepercentages.

¹³ Bedrag zonder beheerskosten.

¹⁴ Bedrag zonder beheerskosten.

1.3 Sociale rechten

In beginsel ontleent men geen sociale rechten aan de sociale bijdragen die men in de hoedanigheid van zelfstandige in bijberoep betaalt. De idee is dat de betrokkenen de sociale voordelen blijven genieten van het stelsel waaraan zij op basis van hun hoofdactiviteit onderworpen zijn. De bijdragen die door zelfstandigen in bijberoep worden betaald kunnen bijgevolg beschouwd worden als een vorm van solidariteitsbijdragen: ze dragen bij tot het financieel evenwicht van het sociaal statuut.

In enkele welbepaalde situaties, bv. wanneer bijdragen worden betaald zoals een zelfstandige in hoofdberoep, kunnen in de hoedanigheid van zelfstandige in bijberoep eventueel wel rechten worden geopend.

1.3.1 Recht op gezinsbijslag

Zelfstandigen in bijberoep openen in deze hoedanigheid rechten op gezinsbijslag, voor zover de betrokkene geen recht op gezinsbijslag kan openen op basis van een andere bepaling van de Algemene kinderbijslagwet¹⁵.

1.3.2 Recht op rustpensioen

Het rustpensioen, het overlevingspensioen en de overgangsuitkering van de zelfstandige worden berekend in functie van de loopbaan¹⁶. De loopbaan omvat de periodes van beroepsbezigheid als zelfstandige en de periodes van non-activiteit die hiermee zijn gelijkgesteld¹⁷. Als bewijs van die periodes van zelfstandige beroepsactiviteit gelden de bijdragen die betaald werden in het kader van het sociaal statuut¹⁸. Het moet daarbij gaan om bijdragen waarvan het bedrag overeenstemt met de minimumbijdragen die een zelfstandige in hoofdberoep verschuldigd is.

Artikel 13, eerste lid, van het ARP stelt hierover het volgende : *"De bijdragen bedoeld in artikel 15, § 1, 2° en 3°, van het koninklijk besluit nr. 72 gelden als een bewijs van de beroepsbezigheid als zelfstandige op voorwaarde dat ze betaald zijn in hoofdsom en toebehoren, en voor zover hun bedrag niet werd vastgesteld ermede rekening houdend, hetzij dat de onderworpenene benevens zijn activiteit als zelfstandige een andere beroepsbezigheid uitoefende of zich in een toestand bevond die daarmede kon worden gelijkgesteld, hetzij dat de onderworpenene de normale pensioenleeftijd had bereikt of een vervroegd rustpensioen genoot"*.

Tegenover de bijdragen die zelfstandigen in bijberoep betalen, staan in principe dus geen pensioenrechten (tenzij hij bijdragen betaalt op een inkomen dat gelijk aan of hoger is dan de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep). Ook zelfstandigen in hoofdberoep die de verminderde bijdragen betalen die van toepassing zijn voor zelfstandigen in bijberoep, zullen geen pensioenrechten opbouwen voor hun zelfstandige

---

¹⁵ Art. 51, § 1, 6°, van de Algemene Kinderbijslagwet.

¹⁶ Art. 13 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

¹⁷ Art. 14, § 1, van het KB nr. 72.

¹⁸ Art. 15, § 1, van het KB nr. 72. Voor de periode vanaf 1968. Voor de daaraan voorafgaande periode door de betaling der pensioenbijdragen verschuldigd krachtens de wetten die het pensioenstelsel der zelfstandigen regelen.

activiteit. Slechts in de mate dat zelfstandigen in bijberoep bijdragen betalen die minstens overeenstemmen met de minimumbijdragen voor zelfstandigen in hoofdberoep, zullen zij voor hun zelfstandige activiteit wel pensioenrechten opbouwen.

Omwille van het principe van eenheid van loopbaan dat voor de pensioenberekening wordt toegepast¹⁹ en omwille van het feit dat hierbij de meest voordelige loopbaan jaren in aanmerking worden genomen, zullen de jaren waarvoor de zelfstandige in bijberoep bijdroeg als zelfstandige in hoofdberoep slechts beperkt (d.w.z. tot de eenheid van loopbaan (45/45) bereikt wordt) worden meegeteld bij de uiteindelijke pensioenberekening²⁰.

1.3.3 Rechten in de ziekte- en invaliditeitsverzekering

a. Gezondheidszorg

Zelfstandigen die op basis van het KB nr. 38 onderworpen zijn aan de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging, behoren tot de toepassings sfeer van de Ziekteverzekeringswet²¹ (artikel 32, 1°bis). Voor de toekenning van rechten in het kader van de gezondheidszorg moeten de betrokkenen evenwel in orde zijn met hun sociale bijdragebetaling²².

De zelfstandige in bijberoep zal echter slechts verzekerd zijn in de hoedanigheid van zelfstandige voor zover hij een sociale bijdrage betaalt op een inkomen dat gelijk aan of hoger is dan de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep²³.

b. Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

Zelfstandigen en helpers die onderworpen zijn aan het sociaal statuut der zelfstandigen, zijn gerechtigd op een uitkering in de arbeidsongeschiktheidsverzekering²⁴.

De beoefenaars van een zelfstandig bijberoep beschikken echter maar over de hoedanigheid van gerechtigde in deze stelsels voor zover zij bijdragen betalen op een inkomen dat gelijk aan of hoger is dan de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep. Vergelijkbare bepalingen gelden voor wat betreft het recht op een adoptie-uitkering²⁵.

---

¹⁹ Dit principe zal in de nabije toekomst grondig hervormd worden.

²⁰ Art. 19, §1, van het KB nr. 72 stelt hierover het volgende : "*Wanneer de zelfstandige aanspraak kan maken op een rustpensioen krachtens dit besluit en op een rustpensioen of een als zodanig geldend voordeel krachtens één of meer andere regelingen en wanneer het totaalaantal dagen dat in aanmerking genomen wordt in het geheel van die regelingen 14 040 voltijdse dagequivalenten overschrijdt, wordt de beroepsloopbaan die voor de berekening van het rustpensioen als zelfstandige in aanmerking wordt genomen, verminderd met zoveel voltijdse dagequivalenten als nodig is om genoemd totaal tot 14 040 te herleiden.*"

²¹ wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

²² Art. 276, § 3, eerste en tweede lid, van het KB van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

²³ Art. 290, 12°, van het KB van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

²⁴ Art. 3 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten.

²⁵ Koninklijk besluit van 20 december 2006 tot invoering van de toekenningsvoorwaarden van een adoptie-uitkering ten gunste van de zelfstandigen (art. 1)

1.3.4 Rechten inzake moederschap en adoptie

a. Moederschaps- en adoptie-uitkering

Hier geldt hetzelfde als voor de arbeidsongeschiktheidsuitkeringen²⁶.

Zelfstandigen en helpers die onderworpen zijn aan het sociaal statuut der zelfstandigen, zijn gerechtigd op die uitkeringen.

De beoefenaars van een zelfstandig bijberoep beschikken echter maar over de hoedanigheid van gerechtigde voor zover zij bijdragen betalen op een inkomen dat gelijk aan of hoger is dan de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep. In dat geval hebben zij de mogelijkheid om te kiezen in welke regeling zij hun moederschapsverlof wensen te genieten²⁷.

b. Dienstencheques moederschapshulp

Om recht te hebben op de dienstencheques in het kader van de moederschapshulp, moet de vrouwelijke zelfstandige de voorwaarden vervullen om de moederschapsverzekering te genieten²⁸.

Zelfstandigen en helpers die onderworpen zijn aan het sociaal statuut der zelfstandigen, zijn gerechtigd op die dienstencheques.

De beoefenaars van een zelfstandig bijberoep beschikken echter maar over de hoedanigheid van gerechtigde voor zover zij bijdragen betalen op een bedrag dat gelijk aan of hoger is dan de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep.

1.3.5 Mantelzorg^{29 30}

Het stelsel is bedoeld voor zelfstandigen in hoofdberoep. In de mate dat zelfstandigen in bijberoep sociale bijdragen betalen, op een inkomen dat gelijk aan of hoger is de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep is het stelsel ook voor hen toegankelijk.

---

²⁶ Art. 92 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten (moederschapsuitkering) en art. 1 van het koninklijk besluit van 20 december 2006 tot invoering van de toekenningsvoorwaarden van een adoptie-uitkering ten gunste van de zelfstandigen (adoptie-uitkering).

²⁷ Sinds de recente hervorming van het moederschapsverlof in de regeling van de zelfstandigen (cf. advies ABC 2016/04), kan het gebeuren dat een zelfstandige van wie de hoofdactiviteit slechts lage inkomsten genereert, er meer voordeel aan heeft om de moederschapsrust te genieten in de regeling van de zelfstandigen.

²⁸ Art. 1, § 2, b) en art. 3, 2° van het KB van 17 januari 2006 tot invoering van een stelsel van uitkeringen voor moederschapshulp ten gunste van vrouwelijke zelfstandigen.

²⁹ Koninklijk besluit van 27 september 2015 houdende toekenning van een uitkering ten voordele van de zelfstandige die zijn beroepsactiviteit tijdelijk onderbreekt om zorgen te geven aan een persoon

³⁰ Het systeem van mantelzorg ondersteunt zelfstandigen die tijdelijk zijn activiteit onderbreken om een gezins- of familielid bij te staan dat ernstig of terminaal ziek is, dan wel om te zorgen voor een gehandicapt kind.

1.3.6 Overbruggingsrecht³¹

Het overbruggingsrecht is voorbehouden aan zelfstandigen en helpers die in hoofdberoep onderworpen zijn aan het sociaal statuut der zelfstandigen. Het overbruggingsrecht geldt dus niet voor zelfstandigen in bijberoep.

2 De specifieke situatie van gelijkstelling bijberoep

Onder bepaalde omstandigheden kunnen zelfstandigen in hoofdberoep vragen om voor wat betreft de bijdragebetaling te worden gelijkgesteld met een zelfstandige in bijberoep³². Om te kunnen worden gelijkgesteld mogen deze zelfstandigen slechts over een beperkt inkomen beschikken (max. 6.815,52 EUR in 2016). Voor volgende categorieën kan een activiteit in hoofdberoep worden gelijkgesteld met een activiteit in bijberoep:

- gehuwden wiens echtgeno(o)t(e) voor hem of haar sociale rechten opent die minstens gelijkwaardig zijn aan die van het sociaal statuut der zelfstandigen;
- ~~studenten die minder dan 25 jaar oud zijn en in aanmerking komen voor de gezinsbijslag;~~
- zelfstandigen die ook werken als vast benoemde statutaire leerkracht met een onderwijsopdracht tussen de 50 en de 60%³³.

Ook sommige politieke mandatarissen kunnen op hun vraag worden gelijkgesteld met een zelfstandige in bijberoep op voorwaarde dat hun inkomen onder de inkomensgrens van 1.439,42EUR (2016) blijft.

Als gevolg van de gelijkstelling zijn die zelfstandigen in hoofdberoep geen of minder sociale bijdragen verschuldigd. Zij zijn dus ook niet meer gehouden tot de minimale bijdragebetaling. Deze zelfstandigen zullen geen eigen sociale rechten (meer) opbouwen ; zij blijven verzekerd op basis van de (afgeleide rechten) waarover zij al beschikken.

---

³¹ Vroegere faillissementsverzekering

³² Art. 12, § 2, vierde lid, KB nr. 38 en art. 37, § 1, ARS.

³³ Nota aan de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen P.722.6/07/19 van 18 juni 2007. Indien prestaties van minstens 60% worden gepresteerd, geldt de gewone regeling van bijberoep.

DEEL II. Profielbeschrijving

1 Omvang en evolutie van de zelfstandige activiteit in bijberoep

1.1 De populatie zelfstandigen in bijberoep

Ongeveer 237.000 individuen in ons land oefenen een zelfstandige activiteit uit in bijberoep (2015). Dit is bijna een vierde (23%) van het totale aantal aangesloten verzekeringsplichtigen (1.035.469) in het sociaal statuut³⁴.

De laatste 15 jaar is dit aantal sterk gestegen (cf. grafiek 1 in bijlage). De instroom van zelfstandigen in bijberoep in het sociaal statuut was in de beschouwde periode systematisch immers groter (en kende bovendien een sterkere toename) dan de uitstroom. Hierdoor kende de populatie zelfstandigen in bijberoep tussen 2000 en 2015 een netto-aangroei van ca. 92.000 eenheden (ofwel een toename met 63%). Deze forse aangroei heeft ertoe geleid dat zelfstandigen in bijberoep de voorbije 15 jaar een steeds groter aandeel zijn gaan uitmaken van de totale populatie aangesloten verzekeringsplichtigen (cf. grafiek 2 in bijlage).

Tabel 1. Aantal zelfstandigen naar aard van bezigheid, 2000 & 2015

	2000		2015	
<i>Hoofdberoep</i>	586.394	74%	704.373 aantallen	68%
<i>Bijberoep</i>	145.594	18%	237.513	23%
<i>Actief na pensioen</i>	62.905	8%	93.583	9%
Totaal	794.893	100%	1.035.469	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 2. Aantal starters en stoppers als zelfstandige in bijberoep, 2000 & 2015

	2000	2015
<i>Starters</i>	16.499	34.344
<i>Stoppers</i>	6.371	12.690
Netto-aangroei	10.128	21.654

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

1.2 Verdeling naar geslacht

Net zoals het zelfstandig ondernemen in hoofdberoep, is het uitoefenen van een zelfstandige nevenactiviteit in belangrijke mate een mannelijke aangelegenheid. Meer dan 60% van de zelfstandige ondernemers in bijberoep (61%) is een man (cf. grafiek 3 in bijlage)

³⁴ Het aandeel bijberoepers in de totale populatie verzekeringsplichtige zelfstandigen varieert sterk over de beroepssectoren (cf. tabel 39 in bijlage). De groep is het meest omvangrijk in de sectoren van de diensten (24%) en de vrije beroepen (28%) en de categorie 'diversen' (35%). Veel beperkter is de groep in de sectoren van de visserij (14%) en de landbouw (20%).

³⁵. De voorbije 15 jaar heeft er evenwel vervrouwelijking van de zelfstandige nevenactiviteit plaatsgevonden. Het aandeel vrouwelijke ondernemers in de totale populatie zelfstandigen in bijberoep steeg van 24% in 2000 naar 39% in 2015 (cf. grafiek 4 in bijlage). Deze evolutie is toe te schrijven aan het feit dat vrouwen een steeds grotere deel zijn gaan uitmaken (bijna de helft in 2015) van de groep startende zelfstandigen in bijberoep.

Tabel 3. Aantal zelfstandigen in bijberoep naar geslacht, 2000 & 2015

	2000		2015	
Mannen	110.391	76%	144.856	61%
Vrouwen	35.203	24%	92.657	39%
Totaal	145.594	100%	237.513	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 4. Aantal starters en stoppers als zelfstandige in bijberoep naar geslacht, 2000 & 2015

	starters				stoppers			
	2000		2015		2000		2015	
Mannen	10.935	66%	17.941	52%	4.372	69%	6.629	52%
Vrouwen	5.564	34%	16.403	48%	1.999	31%	6.061	48%
Totaal	16.499	100%	34.344	100%	6.371	100%	12.690	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

1.3 Leeftijdsverdeling

Bijna 70% van de zelfstandigen in bijberoep bevindt zich in de leeftijdscategorie 35 tot 60 jaar. Een vierde van de personen met een zelfstandige nevenactiviteit is jonger dan 35 (26%) en slechts een zeer kleine minderheid is ouder dan 60 jaar (5%) (cf. grafiek 5 in bijlage).

Het leeftijdsprofiel van de startende ondernemers in bijberoep is beduidend jonger. In deze groep is de helft (51%) immers jonger dan 35 jaar en het aandeel van elke leeftijdscategorie neemt af naarmate de leeftijd stijgt.

Vergeleken met de instroom, omvat de uitstroom merkkelijk minder individuen onder de 30 jaar (21%) en iets meer 50-plussers.

³⁵ De verschillen tussen de geslachten zijn minder uitgesproken in de jongere leeftijdscategorieën. Zo zijn mannen en vrouwen in 2015 in dezelfde mate vertegenwoordigd in groep zelfstandigen in bijberoep, jonger dan 25 jaar. In de leeftijdsgroepen + 55 jaar, maken mannen meer dan 70% uit van de zelfstandigen in bijberoep.

Tabel 5. Aantal zelfstandigen in bijberoep naar leeftijd, 2000 -2015

	2000		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
-25	4.101	3%	7.033	3%
25-29	15.048	10%	24.506	10%
30-34	22.019	15%	31.864	13%
35-39	25.294	17%	35.977	15%
40-44	24.951	17%	35.718	15%
45-49	21.275	15%	35.019	15%
50-54	16.780	12%	31.563	13%
55-59	10.491	7%	22.967	10%
+ 60	5.635	4%	12.866	5%
Totaal	145.594	100%	237.513	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 6. Aantal starters en stoppers als zelfstandige in bijberoep naar leeftijd, 2000 & 2015

	starters				stoppers			
	2000		2015		2000		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
-25	1.893	11%	3.612	11%	333	5%	624	5%
25-29	3.742	23%	7.227	21%	1.036	16%	2.070	16%
30-34	3.449	21%	6.414	19%	1.179	19%	2.224	18%
35-39	2.828	17%	5.373	16%	1.001	16%	2.012	16%
40-44	1.958	12%	4.312	13%	839	13%	1.646	13%
45-49	1.276	8%	3.388	10%	651	10%	1.457	11%
50-54	791	5%	2.321	7%	593	9%	1.177	9%
55-59	444	3%	1.208	4%	386	6%	932	7%
+ 60	118	1%	489	1%	353	6%	548	4%
Totaal	16.499	100%	34.344	100%	6.371	100%	12.960	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

1.4 Verdeling per bedrijfssector

Zelfstandigen in bijberoep zijn vandaag het meest actief in de sector van de vrije beroepen (34%), de handel (29%) en de nijverheid (18%)³⁶ (cf. grafieken 6 en 7 in bijlage). De voornaamste drie beroepsgroepen binnen deze sectoren zijn:

- in de sector van de vrije beroepen, de intellectuele beroepen (32%), de paramedici (29%) en het privé-onderricht (11%)

³⁶ De verdeling van het aantal zelfstandigen in bijberoep naar bedrijfssector, verschilt volgens geslacht. In 2015 waren mannen met een zelfstandige nevenactiviteit het meest actief in de sector van de handel (29 %), van de vrije beroepen (28,5 %) en in de nijverheid (24 %). Vrouwelijke zelfstandigen in bijberoep waren het meest actief in een vrij beroepen (43 %) duidelijk bovenaan, in de handel (29 %) en in de dienstensector (12 %) (cf. grafiek 8 in bijlage).

- in de handel, de zogenaamde tussenpersonen (handelsreizigers, makelaars, nijverheids- en handelsagenten, veiligheidsagenten, publiciteitsagenten, ...) (23%), de kleinhandel (20%) en de horeca (17%);
- in de nijverheid, de bouw (41%), het vervoer (10%) en de houtverwerking (9%).

Zelfstandige nevenactiviteiten worden vandaag ook het vaakst opgestart in de drie eerdergenoemde sectoren.

Het aandeel van de handel in het geheel van de zelfstandige nevenactiviteit is de afgelopen 15 jaar fors gekrompen. In 2000 was nog meer dan 40% van de zelfstandigen in bijberoep actief in de handel tegenover 29% in 2015. Omgekeerd nam het aandeel van de vrije beroepen in deze periode substantieel toe van 22% in 2000 naar 34% in 2015³⁷.

Tabel 7. Evolutie van het aantal zelfstandigen in bijberoep naar bedrijfssector, 2000 -2015

	2000		2015	
	Aantal	%	Aantal	%
<i>Landbouw</i>	11.030	8%	16.514	7%
<i>Visserij</i>	123	0%	80	0%
<i>Nijverheid</i>	26.523	18%	43.714	18%
<i>Handel</i>	61.738	42%	69.374	29%
<i>Vrije beroepen</i>	31.545	22%	81.261	34%
<i>Diensten</i>	14.385	10%	20.468	9%
<i>Diversen</i>	250	0%	6.102	3%
Totaal	145.594	100%	237.513	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 8. Starters en stoppers als zelfstandige in bijberoep naar bedrijfssector, 2000 & 2015

	starters				stoppers			
	2000		2015		2000		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
<i>Landbouw</i>	1.007	6%	2.472	7%	280	4%	548	4%
<i>Visserij</i>	6	0%	6	0%	8	0%	1	0%
<i>Nijverheid</i>	2.671	16%	6.538	19%	914	14%	2.234	18%
<i>Handel</i>	6.842	41%	9.204	27%	3.045	48%	4.483	35%
<i>Vrije beroepen</i>	4.230	26%	11.656	34%	1.561	25%	4.015	32%
<i>Diensten</i>	1.718	10%	2.290	7%	557	9%	1.041	8%
<i>Diversen</i>	25	0%	2.178	6%	6	0%	368	3%
Totaal	16.499	100%	34.344	100%	6.371	100%	12.960	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

³⁷ Met een stijging van bijna 50.000 eenheden is de aangroei in deze sector goed voor ongeveer de helft van de totale aangroei van zelfstandigen in bijberoep in de periode 2000 - 2015.

1.5 Zelfstandigen in bijberoep naar inkomen

Slechts een zeer beperkte minderheid van de zelfstandigen in bijberoep (ca. 10%) genereert uit zijn zelfstandige nevenactiviteit een inkomen dat hoger is dan het bedrag van de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep (cijfers 2015)³⁸.

Voor iets meer dan een vijfde van de zelfstandigen in bijberoep (21%) waarvoor een inkomen N-3 gekend is, resulteert de nevenactiviteit in een inkomen dat zich situeert tussen het bedrag van de minimumdrempel voor bijdragebetaling in hoofdberoep en het bedrag van de bijdragedrempel voor zelfstandigen in bijberoep³⁹. Voor nog een vijfde van de zelfstandigen in bijberoep levert de zelfstandige nevenactiviteit een inkomen op dat weliswaar positief is maar dat lager is dan het grensbedrag voor de bijdragebetaling in bijberoep.

In 2015 werd voor bijna de helft (47%) van de zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen N-3 bekend is⁴⁰, een inkomen gelijk aan 0 opgetekend⁴¹. Dit betekent dat geen inkomsten werden ontvangen uit zelfstandige nevenactiviteit of dat de inkomsten negatief waren⁴². De voorbije jaren is het aandeel bijberoepers met een zogenaamd inkomen gelijk aan 0 stelselmatig toegenomen. In 2008 ging het nog 'slechts' om 35%. Terzelfdertijd nam het aandeel zelfstandigen in bijberoep met een inkomen tussen de drempel voor bijdragenbetaling in bijberoep en de minimale bijdragedrempel voor een activiteit in hoofdberoep in de periode 2008-2014 fors af van 30% naar 23% (cf. tabel 41 in bijlage).

Tabel 9. Aantal verzekeringsplichtigen in bijberoep naar de drempel- en de plafondbedragen voor de sociale bijdrageberekening (inkomstenjaar = tellingsjaar – 3), 2015

	Aantal	
<i>Niet gerapporteerde inkomens (nog niet gekende inkomens)</i>	0	0%
<i><u>Inkomen</u> = 0</i>	62.803	47,1%
<i>0,01 <= <u>Inkomen</u> < drempel bijberoep</i>	27.936	20,9%
<i>Drempel bijberoep <= <u>Inkomen</u> < minimumdrempel hoofdberoep</i>	31.383	23,5%
<i>Minimumdrempel hoofdberoep < <u>Inkomen</u> <= tussendrempel hoofdberoep</i>	10.550	7,9%
<i>Tussendrempel hoofdberoep < <u>Inkomen</u> <= maximale drempel hoofdberoep</i>	445	0,3%
<i>Maximale drempel hoofdberoep < <u>Inkomen</u></i>	308	0,2%
Totaal	133.425	100%

³⁸ Bij de zelfstandigen in hoofdberoep heeft bijna 70% een inkomen dat hoger is dan de minimale bijdragedrempel voor zelfstandigen in hoofdberoep (cf. tabel 40 in bijlage).

³⁹ Deze groep betaalt bijdrage als zelfstandige in bijberoep zonder dat er in hoofde van de zelfstandige activiteit rechten worden opgebouwd.

⁴⁰ In 2015 gaat het om ca. 133.425 individuen waarvoor een inkomen N-3 bekend is. Dit stemt overeen met 56% van het totaal aantal verzekeringsplichtigen in bijberoep in 2015.

⁴¹ Ter vergelijking : bij de zelfstandigen in hoofdberoep ging het om iets meer dan 8%

⁴² Op het grote aantal nulinkomens bij de zelfstandigen in bijberoep wordt later in het rapport nog teruggekomen.

2 Kenmerken van de hoofdactiviteit

Door de dienst Statistiek van het RSVZ werd een bestand opgemaakt waarin alle individuen werden opgenomen die op 31 december 2014 (ofwel in de loop van het 4e kwartaal 2014) verzekeringsplichtig waren als zelfstandige in bijberoep. Dit bestand werd overgemaakt aan de Kruispuntbank Sociale Zekerheid met de vraag om deze gegevens te koppelen aan persoonsgegevens uit de datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, m.n. aan gegevens die betrekkingen hadden op de hoofdactiviteit van de zelfstandigen. De resultaten werden in tabelvorm overgemaakt aan het ABC. Het bestand bevatte 234.001 individuen (cf. tabel 45 in bijlage).

2.1 Socio-economische positie

Voor 85% van deze personen kan op basis van de gegevens in de datawarehouse arbeidsmarkt en sociale zekerheid een cumul worden teruggevonden met een 'loontrekkende activiteit'. Ongeveer 13% van deze individuen is in de datawarehouse geregistreerd als zelfstandige in bijberoep, zonder dat er een cumul kan worden teruggevonden met een 'loontrekkende activiteit'⁴³ (cf. tabellen 46 en 47 in bijlage).

Tabel 10. Aantal zelfstandigen in bijberoep naar socio-economische positie, 2014

	Aantal	%
<i>Werkend in één job in loondienst</i>	1.069	0,46%
<i>Werkend in meerdere jobs in loondienst</i>	41	0,02%
<i>Werkend als zelfstandige in bijberoep</i>	31.572	13,49%
<i>Werkend als helper in bijberoep</i>	848	0,36%
<i>Werkend in loondienst en als zelfstandige/helper - voornaamste job in loondienst</i>	200.173	85,54%
<i>Werkzoekend na voltijdse tewerkstelling, met werkloosheidsuitkering</i>	66	0,03%
<i>Werkzoekend na een vrijwillig deeltijdse job, met werkloosheidsuitkering</i>	8	0,00%
<i>Werkzoekend na studies, met inschakelingsuitkering of overbruggingsuitkering</i>	4	0,00%
<i>Volledige loopbaanonderbreking / volledig tijdskrediet</i>	11	0,00%
<i>Vrijstelling van inschrijving als werkzoekende</i>	11	0,00%
<i>Leefloon</i>	1	0,00%
<i>Pensioentrekkend zonder werk</i>	21	0,01%
<i>Volledig in stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag</i>	17	0,01%
<i>Terbeschikkingstelling voorafgaand aan het pensioen</i>	1	0,00%
<i>Arbeidsongeschiktheid gekend bij de mutualiteiten</i>	6	0,00%
<i>Arbeidsongeschikt omwille van invaliditeit</i>	10	0,00%
<i>Persoon met een tegemoetkoming aan personen met een handicap (IVT)</i>	1	0,00%
<i>Andere</i>	141	0,06%
Totaal	234.001	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

⁴³ De variabele 'nomenclatuur van de socio-economische positie' van de datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming waarop deze cijfers zijn gebaseerd wordt door de KSZ zelf geconstrueerd in 7 stappen op basis van gegevens uit verschillende administratieve bronnen die worden ingeladen in de datawarehouse. Voor meer informatie zie <https://www.ksz-bcss.fgov.be/nl/dwh/variabledetail/KSZ/Variables/200258.html?onglet=description>

2.2 Arbeidsregime van de hoofdactiviteit

Iets meer dan de helft van de zelfstandigen in bijberoep combineerde zijn zelfstandige activiteit met een voltijdse job (54.%), terwijl een derde een deeltijdse job had. Voorts oefende bijna 14% van de zelfstandigen in bijberoep geen loontrekkende activiteit uit. De rest van de zelfstandigen combineerden hun zelfstandige activiteit met zeer korte of onregelmatige contracten van het type interim of seizoenarbeid (1%) of, voor een kleine minderheid (190 individuen), met een afwezigheid wegens ziekte^{44 45}.

Zo oefende meer dan de helft van de vrouwelijke zelfstandigen in bijberoep een deeltijdse hoofdactiviteit uit. Zij combineren bijgevolg minder vaak dan de mannen hun zelfstandig bijberoep met een voltijdse job (35% bij de vrouwen, tegen 66% bij de mannen).

Tabel 11. Zelfstandigen in bijberoep per geslacht en volgens het arbeidsregime van de hoofdactiviteit, 31 december 2014

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
<i>Afwezigheid wegens ziekte</i>	109	0%	81	0%	190	0,08%
<i>Voltijds</i>	95.844	66%	31.542	35%	127.386	54,44%
<i>Deeltijds</i>	25.999	18%	45.558	51%	71.557	30,58%
<i>Speciaal</i>	1.312	1%	838	1%	2.150	0,92%
<i>Blanco</i>	21.448	15%	11.270	13%	32.718	13,98%
Totaal	144.712	100%	89.289	100%	234.001	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

De zelfstandigen in bijberoep die als helper werken, verrichten over het algemeen hun hoofdactiviteit voltijds (64%).

Tabel 12. Zelfstandigen in bijberoep volgens het arbeidsregime van de loontrekkende activiteit per hoedanigheid op 31 december 2014

	Zelfstandigen		Helpers		Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
<i>Afwezigheid wegens ziekte</i>	179	0%	11	0%	190	0%
<i>Voltijds</i>	121.975	54%	5.411	64%	127.386	54%
<i>Deeltijds</i>	69.529	31%	2.028	24%	71.557	31%
<i>Speciaal</i>	2.068	1%	82	1%	2.150	1%
<i>Blanco</i>	31.850	14%	868	10%	32.718	14%
Totaal	225.601	100%	8.400	100%	234.001	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

⁴⁴ Het betreft hier ambtenaren die in disponibiliteit zijn gesteld omdat zij hun ziektekapitaal hebben uitgeput.

⁴⁵ De 14% waarvoor in tabel 2 en 3 geen waarde wordt opgetekend, zijn personen waarvoor geen loontrekkende job werd opgetekend (ze kregen daarom geen waarde voor de variabele T_Prest in de datawarehouse). De groep stemt in aantal min of meer overeen met het aantal zelfstandigen in bijberoep uit tabel 1 waarvoor geen loontrekkende activiteit werd teruggevonden.

2.3 Percentage deeltijdarbeid

Opdat de zelfstandige activiteit als bijberoep zou beschouwd worden, is een van de mogelijkheden de uitoefening van een beroepsactiviteit waarvan het contract voorziet in een arbeidstijd die gelijk is aan of groter is dan een halftijdse tewerkstelling. Van de zelfstandigen in bijberoep die hun hoofdactiviteit deeltijds uitoefenen (73.707), doet in de praktijk 44% dit ten belope van 40 tot 60% en 39% ten belope van 60 tot 80% van een voltijdse job. 12% presteert meer dan 80% en 5% minder dan 40%.

Tabel 13. Uitsplitsing van de zelfstandigen in bijberoep van wie de hoofdactiviteit deeltijds is, volgens het referentiepercentage van de gepresteerde voltijdse arbeid, 31 december 2014.

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
0	48	0,18%	19	0,04%	67	0%
Van 0 tot 20%	433	1,59%	377	0,81%	803	1%
Van 20 tot 40%	1.496	5,48%	1.712	3,69%	3.180	4%
Van 40 tot 60%	10.873	39,81%	21.134	45,55%	31.829	44%
Van 60 tot 80%	10.301	37,72%	17.461	37,63%	27.606	39%
Van 80 tot 100%	2.788	10,21%	4.983	10,74%	7.608	11%
100%	1.372	5,02%	710	1,53%	464	1%
Totaal	27.311	100%	46.396	100%	73.707	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

2.4 Sector van de hoofdactiviteit

De personen die naast hun hoofdactiviteit een zelfstandig bijberoep uitoefenen, zijn sterker vertegenwoordigd in bepaalde sectoren. Het betreft de sectoren van het onderwijs (11,81%), van de handel in en reparatie van motorvoertuigen (11,20%), van de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (11,81%) en van het openbaar bestuur (10,33%).

In vergelijking met mannen, oefenen vrouwelijke zelfstandigen in bijberoep vaker een hoofdactiviteit uit in het onderwijs (15% tegenover 10%) en de sector van de gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (23% tegenover 6%). Mannelijke zelfstandigen in bijberoep oefenen vaker een hoofdactiviteit uit in de bouw (6% tegenover 1%), de industrie (13% tegenover 4%) en het vervoer (7% tegenover 2%).

Tabel 14. Uitsplitsing naar sector van economische activiteiten van de hoofdactiviteit volgens de NACE-BEL-classificatie

	Mannen		Vrouwen		Totaal	
<i>Administratieve en ondersteunende diensten</i>	6.006	4,15%	5.312	5,95%	11.318	4,84%
<i>Bouwnijverheid</i>	9.659	6,67%	1.031	1,15%	10.690	4,57%
<i>Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering</i>	1.271	0,88%	178	0,20%	1.449	0,62%
<i>Exploitatie van en handel in onroerend goed</i>	976	0,67%	695	0,78%	1.671	0,71%
<i>Extraterritoriale organisaties en lichamen</i>	59	0,04%	59	0,07%	118	0,05%
<i>Financiële activiteiten en verzekeringen</i>	4.222	2,92%	2.849	3,19%	7.071	3,02%
<i>Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen</i>	16.648	11,50%	9.570	10,72%	26.218	11,20%
<i>Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten</i>	59	0,04%	87	0,10%	146	0,06%
<i>Industrie</i>	18.985	13,12%	3.639	4,08%	22.624	9,67%
<i>Informatie en communicatie</i>	5.573	3,85%	1.456	1,63%	7.029	3,00%
<i>Kunst, amusement en recreatie</i>	1.647	1,14%	847	0,95%	2.494	1,07%
<i>Landbouw, bosbouw en visserij</i>	688	0,48%	132	0,15%	820	0,35%
<i>Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening</i>	8.546	5,91%	20.800	23,30%	29.346	12,54%
<i>Onderwijs</i>	14.244	9,84%	13.388	14,99%	27.632	11,81%
<i>Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen</i>	15.672	10,83%	8.496	9,52%	24.168	10,33%
<i>Overige diensten</i>	1.859	1,28%	2.542	2,85%	4.401	1,88%
<i>Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht</i>	1.097	0,76%	197	0,22%	1.294	0,55%
<i>Verschaffen van accommodatie en maaltijden</i>	1.885	1,30%	1.242	1,39%	3.127	1,34%
<i>Vervoer en opslag</i>	8.375	5,79%	1.570	1,76%	9.945	4,25%
<i>Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten</i>	5.661	3,91%	3.919	4,39%	9.580	4,09%
<i>Winning van delfstoffen</i>	132	0,09%	10	0,01%	142	0,06%
<i>(blank)</i>	21.448	14,82%	11.270	12,62%	32.718	13,98%
Totaal	144.712	100%	89289	100%	234.001	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

2.5 Inkomstenbronnen

Naast de winsten van hun zelfstandige activiteit geniet de grote meerderheid van de zelfstandigen in bijberoep uitsluitend inkomsten uit hun loontrekkende activiteit. Dat is het geval voor meer dan 80% onder hen. Bovendien zijn er nog iets meer dan 5% die hun loon combineren met andere sociale uitkeringen (werkloosheid, pensioen, arbeidsongeschiktheid of invaliditeit).

Minder dan 10% van de zelfstandigen in bijberoep combineren de winsten van hun zelfstandige activiteit uitsluitend met sociale uitkeringen: iets meer dan 4% met werkloosheid, iets meer dan 2% met pensioen, en minder dan 1% met arbeidsongeschiktheid en met invaliditeit.

Tabel 15. Uitsplitsing van de zelfstandigen in bijberoep per inkomstenbron (hoofdactiviteit)

Inkomstenbron	Aantal	Percentage
<i>loontrekkende activiteit</i>	188.452	80,53%
<i>loontrekkende activiteit + werkloosheid</i>	8.080	3,45%
<i>loontrekkende activiteit + werkloosheid + pensioen</i>	20	0,01%
<i>loontrekkende activiteit + primaire arbeidsongeschiktheid</i>	1.761	0,75%
<i>loontrekkende activiteit + primaire arbeidsongeschiktheid + werkloosheid</i>	44	0,02%
<i>loontrekkende activiteit + primaire arbeidsongeschiktheid + pensioen</i>	2	0,00%
<i>loontrekkende activiteit + invaliditeit</i>	2.185	0,93%
<i>loontrekkende activiteit + invaliditeit + werkloosheid</i>	52	0,02%
<i>loontrekkende activiteit + invaliditeit + pensioen</i>	14	0,01%
<i>loontrekkende activiteit + pensioen</i>	673	0,29%
<i>werkloosheid</i>	10.281	4,39%
<i>werkloosheid + invaliditeit</i>	12	0,01%
<i>werkloosheid + pensioen</i>	42	0,02%
<i>primaire arbeidsongeschiktheid</i>	271	0,12%
<i>primaire arbeidsongeschiktheid + werkloosheid</i>	25	0,01%
<i>invaliditeit</i>	2.081	0,89%
<i>invaliditeit + pensioen</i>	27	0,01%
<i>pensioen</i>	6.109	2,61%
<i>geen enkele bron vermeld</i>	13.870	5,93%
Totaal	234.001	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

3 Uitstroom uit het statuut van zelfstandige in bijberoep

3.1 Uitstroom in cijfers

Ongeveer een vierde van de individuen die een zelfstandige activiteit in bijberoep start, stroomt in de loop van het kalenderjaar dat volgt op het jaar van aansluiting alweer uit (cf. tabel 10)⁴⁶, bv. ten gevolge van een stopzetting, de overgang naar een andere hoedanigheid⁴⁷ of een overlijden.

⁴⁶ Dat wil zeggen dat zij in de statistieken niet meer terug te vinden zijn als zelfstandige in bijberoep.

⁴⁷ Bv. naar die van hoofdberoep.

Tabel 16. Aantal startende zelfstandigen in bijberoep dat na een jaar niet langer als dusdanig actief is, 2010 - 2015

	2010	2011	2012	2013	2014
<i>Startende bijberoepers jaar x</i>	29.659	31.240	32.013	31.119	32592
<i>Starters die niet meer actief zijn in bijberoep in jaar x+1</i>	7.266	7.552	7.911	8.140	8.139
<i>In% van het aantal bijberoepers jaar x</i>	24,5%	24,2%	24,7%	26,2%	25,0%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Een meer gedetailleerde analyse⁴⁸ van de 29.659 individuen die een zelfstandige nevenactiviteit startten in 2010, leert niet alleen dat 75% (of 22.393 individuen) van deze groep na 1 jaar nog steeds als dusdanig actief was, maar tevens dat 40% (12.181 van de 29.659 eenheden) van deze starters ook 5 jaar later actief was als zelfstandige in bijberoep.

Verder blijkt dat 20% (of 5.994 van de 29.659 eenheden) van de betrokken starters, zijn zelfstandige nevenactiviteit stopzette in een periode van 5 jaar na de aanvang ervan. Het aantal stopzettingen (2.181 eenheden of 7% van de populatie) is het grootst tijdens het eerste jaar en daalt nadien stelselmatig. In het vijfde jaar van activiteit hield 2% (624 eenheden) van de in 2010 gestarte zelfstandigen in bijberoep ermee op.

Tot slot toont de analyse dat 8% (2.504 van de 29.659) van de individuen die in 2010 een zelfstandige nevenactiviteit startten, het jaar nadien actief was geworden als zelfstandige in hoofdberoep. Na vijf jaar bedroeg dit aandeel 18,5% (of 5.506 eenheden)⁴⁹.

Tabel 17. Transitie van zelfstandigen die hun activiteit in bijberoep in 2010 startten

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>Starters in bijberoep</i>	29.659					
<i>Actief in bijberoep</i>		22.393	18.506	15.888	13.766	12.181
<i>Stopgezet</i>		2.181	1.305	10.32	852	624
<i>Actief in hoofdberoep*</i>		2.504	3.714	4.454	5.044	5.506

* Cumulatieve aantallen

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Een vergelijking van de groep zelfstandigen die tussen 2010 en 2015 de overstap maakten naar een activiteit in bijberoep (5.506) met de oorspronkelijke groep starters (29.659), geeft aan dat mannen vaker de overstap maken van een zelfstandige neven- naar een zelfstandige hoofdactiviteit. Hun aandeel in de oorspronkelijke populatie starters bedroeg

⁴⁸ Voor deze analyse werd een bestand van de in 2010 startende zelfstandigen in bijberoep jaar op jaar vergeleken met de totale populatie verzekeringsplichtigen in bijberoep (periode 2011-2015). Deze werkwijze laat toe om na te gaan wie van de starters in 2010 ook in een bepaald daaropvolgend jaar actief is in bijberoep. Op basis van deze werkwijze kan men echter niet beoordelen of de starters uit 2010 die in 2015 ook actief waren in bijberoep, dit gedurende de gehele periode 2010-2015 geweest zijn. Hiertoe dient een andere methodologie te worden gevolgd. Bij toepassing van dergelijke werkwijze blijkt dat van individuen die in 2010 startten in bijberoep ongeveer 37% gedurende de gehele periode 2010-2015 als dusdanig actief zijn gebleven.

⁴⁹ Noot : de gevolgde methodologie laat niet toe om uitspraken te doen over het traject van individuele gevallen doorheen de tijd, bv. in welke mate zelfstandigen die men terugvindt in de groep 'stopzetting van activiteit in bijberoep' ook voorkomen in de categorie 'zelfstandigen in hoofdberoep'.

immers 57% tegenover 67% in de groep zelfstandigen die de overstap maakten naar een activiteit in hoofdberoep.

Tabel 18. Aantal zelfstandigen dat zijn activiteit in bijberoep in 2010 start en het aantal onder hen dat in de loop van de 5 daaropvolgende jaren de overstap maakt naar een zelfstandige activiteit in hoofdberoep, naar geslacht

	2010		2015	
<i>Mannen</i>	16.786	57%	3.686	67%
<i>Vrouwen</i>	12.873	43%	1.820	33%
Totaal	29.659	100%	5.506	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 19. Aantal zelfstandigen dat zijn activiteit in bijberoep in 2010 start en het aantal onder hen dat in de loop van de 5 daaropvolgende jaren de overstap maakt naar een zelfstandige activiteit in hoofdberoep, naar leeftijd

	2010		2015	
-25	3.140	11%	32	1%
25-29	6.201	8%	739	13%
30-34	5.911	21%	1.187	22%
35-39	4.704	20%	1.199	22%
40-44	3.853	16%	812	15%
45-49	2.729	13%	622	11%
50-54	1.766	9%	346	6%
55-59	985	3%	215	4%
+ 60	370	1%	354	6%
Totaal	29.659	100%	5.506	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 20. Evolutie van de zelfstandigen die hun activiteit in bijberoep in 2010 startten en die in de loop van de 5 daaropvolgende jaren de overstap maakten naar een zelfstandige activiteit in hoofdberoep, naar sector

	2000		2015	
<i>Landbouw</i>	1.291	4%	285	5%
<i>Visserij</i>	3	0%	1	0%
<i>Nijverheid</i>	5.693	19%	1.422	27%
<i>Handel</i>	9.452	32%	1.378	25%
<i>Vrije beroepen</i>	9.564	32%	1.734	31%
<i>Diensten</i>	2.229	8%	450	8%
<i>Diversen</i>	1.427	5%	236	4%
Totaal	29.659	100%	5.506	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

3.2 *De overstap van zelfstandige in bijberoep naar zelfstandige in hoofdberoep*

Uit het voorgaande blijkt dat slechts een minderheid van de individuen die een zelfstandige nevenactiviteit opstarten, in de daaropvolgende jaren van hun nevenactiviteit een zelfstandige hoofdactiviteit maken.

Deze cijfers liggen in de lijn van wat verschillende bevestigingen leren over de intenties van zelfstandigen in bijberoep⁵⁰. Slechts 20% van de zelfstandigen in bijberoep geeft aan uiteindelijk zelfstandige in hoofdberoep te willen worden. De overgrote meerderheid van zelfstandigen in bijberoep wenst zijn zelfstandige activiteit dus als een activiteit in bijberoep te behouden. Een minderheid wil daarentegen zijn nevenactiviteit stopzetten.

De redenen waarom zelfstandigen in bijberoep de overstap naar een zelfstandige hoofdactiviteit liever niet willen maken zijn divers.

Voor sommigen is dit een bewuste keuze ingegeven door persoonlijke overwegingen maar veelal wijzen de ondervraagden op de zekerheid en de voordelen die hun betrekking in loondienst hen geeft, op het feit dat hun bijkomende activiteit hen onvoldoende inkomsten oplevert, op het bedrag aan sociale bijdragen dat zij in hoofdberoep verschuldigd zijn en op de administratieve verplichtingen die zij als zelfstandige in hoofdberoep zouden moeten vervullen.

Volgens de zelfstandigen in bijberoep zouden bepaalde stimuli hen ertoe kunnen brengen om die stap te zetten, onder meer een gunstig sociaal statuut voor de zelfstandige of financiële hulp.

De helft van de zelfstandigen in hoofdberoep die hun activiteit zijn begonnen als zelfstandige in bijberoep, beschouwen deze fase echter als onontbeerlijk in het parcours van de zelfstandige.

3.3 *Gemiddelde aansluitingsduur*

Zelfstandigen die hun activiteit in bijberoep stopzetten, oefenden hun nevenactiviteit gemiddeld gedurende 20 kwartalen uit.

---

⁵⁰ UCM (2010), Les Indépendants à titre complémentaire - W. Compemol (2012), Het zelfstandig bijberoep : een studie. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Unizeb - Hoger Raad voor de Werkgelegenheid (2015), Verslag 2015

Tabel 21. Evolutie van de gemiddelde duurtijd van de activiteit in bijberoep van zelfstandigen die hun activiteit hebben stopgezet ⁵¹, 2011 tot 2015

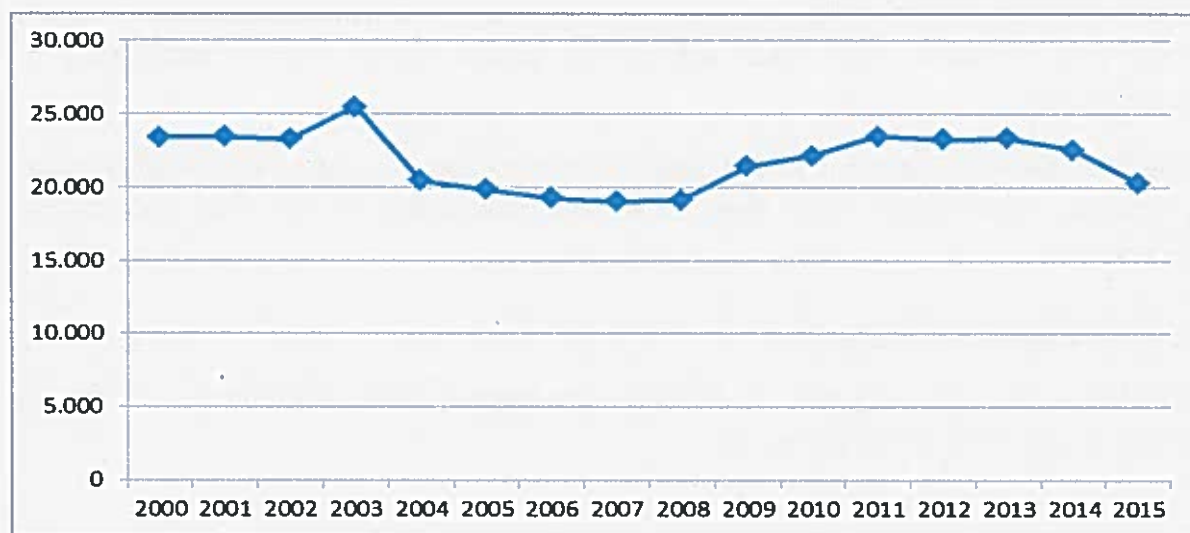
	Aantal stoppers in	Totaal aantal	Gemiddeld aantal	Gemiddeld aantal
2011	10.496	19.426.089	1.851	20
2012	11.040	20.428.410	1.850	20
2013	12.555	22.549.646	1.796	20
2014	13.855	28.456.874	2.054	23
2015	12.690	22.943.967	1.808	20

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

4 Omvang en evolutie van het aantal verzekeringsplichtige zelfstandigen dat de toepassing van artikel 37, § 1 genieten

De voorbije 15 jaar varieerde het aantal zelfstandigen in hoofdberoep dat op basis van artikel 37, §1 van het ARS, gelijkgesteld wordt met zelfstandigen in bijberoep, tussen de 19.000 en 25.000 eenheden. In 2015 genoten 20.363 verzekeringsplichtigen de toepassing van dit artikel 37, §1. Dit is ongeveer 3% van de populatie zelfstandigen in hoofdberoep⁵².

Grafiek 1. Evolutie van het aantal verzekeringsplichtigen dat de toepassing van artikel 37, § 1 geniet, 2000-2015⁵³

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

⁵¹ Voor de berekening van de gemiddelde duur werden enkel de individuen in aanmerking genomen waarvoor zowel een aansluitings- en stopzettingsdatum bekend is. De gemiddelde duurtijd van een activiteit in bijberoep werd dan ook uitsluitend berekend voor de zelfstandigen die hun activiteit hebben stopgezet. De aansluitingsduur van de zelfstandigen die vandaag nog steeds actief zijn in bijberoep werd dus niet mee opgenomen in de berekening.

⁵² Die populatie bedroeg in 2015 704.373 eenheden

⁵³ De waargenomen piek in 2003 en de terugval in 2004 kunnen verklaard worden door de inwerkingtreding van het verplicht statuut van de meewerkende echtgenoot (cf. grafiek A1 als bijlage).

4.1 Verdeling naar geslacht

Het overgrote deel van de zelfstandigen die de toepassing van artikel 37, §1 van het ARS genieten, zijn vrouwen (cf. grafiek 10 in bijlage). Hun aandeel verminderde in de loop van de jaren lichtjes maar bedroeg in 2015 nog steeds 89%. Het aandeel vrouwen in deze populatie is daarmee veel groter dan bij de zelfstandigen in hoofd- of bijberoep (respectievelijk een aandeel vrouwen van 34% en 39%).

Tabel 22. Aantal verzekeringsplichtigen dat de toepassing van artikel 37, § 1 geniet, volgens geslacht, België, 1999 – 2014

	2000		2015	
Mannen	1.894	8%	2.291	11%
Vrouwen	21.533	92%	18.072	89%
Totaal	23.427	100%	20.363	100%

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

4.2 Leeftijdsverdeling

De meerderheid van de verzekeringsplichtigen die de gelijkstelling genieten op basis van artikel 37, §1, is tussen 30 en 60 jaar oud (82%). Slechts 3% van deze populatie is jonger dan 30 jaar en 15% is 60 jaar of ouder (grafiek 11 in bijlage).

De groep zelfstandigen dat de gelijkstelling geniet, kende de voorbije 15 jaar evenwel een veroudering. Het aandeel 50-plussers in deze populatie nam in de beschouwde periode fors toe van 35% in 2000 naar 82% in 2015. Het aandeel individuen ouder dan 50 jaar is daarmee veel groter dan bij de totale populatie zelfstandigen in hoofdberoep (36%) of bijberoep (28%).

Tabel 23. Verdeling per leeftijdscategorie van de verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, 2000 & 2015

	2000		2015	
-18 jaar	0	0%	0	0%
18-30 jaar	985	4%	616	3%
31-50 jaar	14.107	60%	7.727	38%
51-60 jaar	7139	30%	9.018	44%
+ 60 jaar	1.196	5%	3.002	15%
Totaal	23.427	100%	20.363	100%

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

4.3 Verdeling naar sector

Zelfstandigen die een gelijkstelling genieten op basis van artikel 37, §1, zijn het vaakst actief in de sector 'handel' (42%). Daarnaast oefent bijna een vijfde (19%) een vrij beroep uit en is nog eens bijna een vijfde (18%) actief in de dienstensector (cf. grafiek 12 in bijlage).

De verdeling per sector van deze zelfstandigen verschilt daarmee van de verdeling naar sector van de totale groep zelfstandigen in hoofdberoep en van die van de populatie zelfstandigen in bijberoep (cf. supra).

Tabel 24. Aantal verzekeringsplichtigen dat de toepassing van artikel 37, §1 geniet, per bedrijfssector, 2000 en 2015.

	2000		2015	
<i>Diensten</i>	4.424	19%	3.605	18%
<i>Diversen</i>	99	0%	304	1%
<i>Handel</i>	10.376	44%	8.603	42%
<i>Landbouw</i>	2.171	9%	1.209	6%
<i>Nijverheid</i>	2.986	13%	2.720	13%
<i>Visserij</i>	22	0%	16	0%
<i>Vrije Beroepen</i>	3.349	14%	3.906	19%
Totaal	23.427	100%	20.363	100%

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

4.4 Verdeling naar hoedanigheid

Slecht een beperkt aantal zelfstandigen die de gelijkstelling in het kader van artikel 37, §1 geniet, is aangesloten in het sociaal statuut als helper.

Tabel 25. Verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, naar hoedanigheid, 2000 & 2015

	2000		2015	
<i>Zelfstandige</i>	22.946	97,95	19.461	95,57
<i>Help(st)er</i>	481	2,05	902	4,43
Totaal	23.427	100	20.363	100

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

4.5 Verdeling naar nationaliteit

De zelfstandigen die de toepassing van artikel 37, §1 van het ARS genieten, hebben overwegend de Belgische nationaliteit (cf. grafiek 13 in bijlage). Voor slechts 7% is dit niet het geval ; 75% van die groep is afkomstig uit een EU-lidstaat. Binnen deze groep is de meerderheid van de zelfstandigen Nederlander, Italiaan of Fransman (respectievelijk 39%, 16% en 15%).

Tabel 26. Verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, naar origine, 2000 & 2015

	2000		2015	
<i>Belgisch</i>	22.473	96%	18.810	92%
<i>Niet-Belgisch</i>	954	4%	1.553	8%
Totaal	23.427	100	20.363	100

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

Tableau 27. Verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, per nationaliteit naar nationaliteit, 2000 & 2015

	2000		2015	
<i>Nederland</i>	230	31%	462	39%
<i>Italië</i>	216	29%	189	16%
<i>Frankrijk</i>	120	16%	178	15%
<i>Duitsland</i>	41	5%	70	6%
<i>Verenigd Koninkrijk</i>	42	6%	63	5%
<i>Spanje</i>	29	4%	39	3%
<i>Griekenland</i>	23	3%	20	2%
<i>Portugal</i>	12	2%	19	2%
<i>Roemenië</i>	3	0%	41	4%
<i>Polen</i>	9	1%	27	2%
<i>Bulgarije</i>	1	0%	15	1%
<i>Luxemburg</i>	7	1%	8	1%
<i>Denemarken</i>	3	0%	9	1%
<i>Oostenrijk</i>	4	1%	7	1%
<i>Zweden</i>	7	1%	3	0%
<i>Ierland</i>	3	0%	6	1%
<i>Finland</i>	1	0%	5	0%
<i>Hongrije</i>	3	0%	2	0%
<i>Tsjechië</i>	0	0%	5	0%
<i>Slovenië</i>	0	0%	1	0%
<i>Slovakije</i>	0	0%	2	0%
Totaal	754	100%	1171	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

4.6 Aantal starters

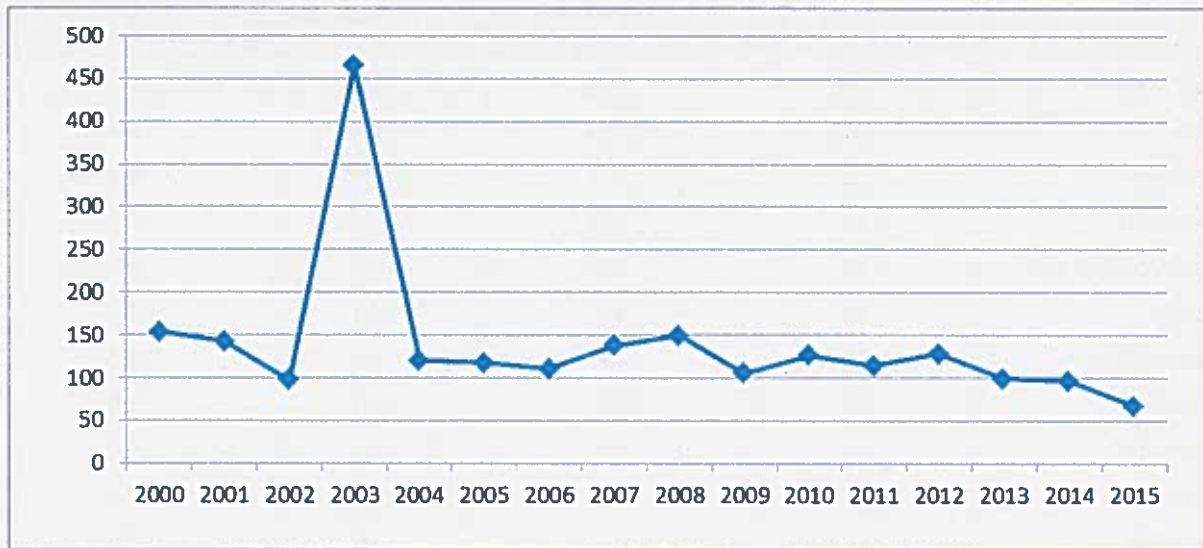
Het aantal starters in de categorie verzekeringsplichtigen op wie artikel 37, §1 van toepassing is, is heel beperkt (cf. grafiek 14 in bijlage). Met uitzondering van 2003⁵⁴ en varieerde hun aantal de voorbije 15 jaar tussen 67 en 153 eenheden. De voorbije jaren daalde hun aantal gestaag (van 128 in 2012 naar 67 in 2015)⁵⁵.

⁵⁴ De waargenomen piek in 2003 kan verklaard worden door de inwerkingtreding van het verplicht statuut van de meewerkende echtgenoot. (cf. grafiek 9 als bijlage)

⁵⁵ Het betreft het aantal startende zelfstandigen aan wie artikel 37, §1 werd toegekend. Het gaat dus niet om mensen aan wie voor het eerst artikel 37 werd toegekend.

Grafiek 2. Evolutie van het aantal starters, in de populatie verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 geniet, 2000-2015

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

4.7 Verdeling naar inkomensniveau

Nagenoeg 60% van de verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, genereert geen inkomsten uit zijn zelfstandige activiteit. Voor meer dan 17% van hen, liggen de voortgebrachte inkomsten onder de minimale bijdragedrempel voor een bijberoep. Overigens brengt meer dan 21% inkomsten voort tussen deze drempel en het maximale plafond om artikel 37, §1 te genieten.

Tabel 28. Aantal verzekeringsplichtigen die de toepassing genieten van artikel 37, §1 naar inkomensniveau (inkomstenjaar = N - 3), 2015

	Aantal	%
<i>Niet gerapporteerde inkomens (nog niet gekende inkomens)</i>	0	0%
<i>Inkomen = 0</i>	11.244	59,9%
<i>0,01 <= <u>inkomen</u> < drempel bijberoep</i>	3.277	17,5%
<i>Drempel bijberoep <= <u>inkomen</u> < drempel artikel 37, §1</i>	4.001	21,3%
<i>Drempel artikel 37, §1 <= <u>inkomen</u> < minimumdrempel hoofdberoep</i>	109	0,6%
<i>minimumdrempel hoofdberoep < <u>inkomen</u> <= tussendrempel hoofdberoep</i>	123	0,7%
<i>tussendrempel hoofdberoep < <u>inkomen</u> <= maximale drempel hoofdberoep</i>	8	0%
<i>maximale drempel hoofdberoep < <u>inkomen</u></i>	5	0%
Total	18.767	100%

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

1. Problematiek van de inkomens gelijk aan of kleiner dan nul

1.1 Vaststellingen

In het verleden⁵⁶ stelde het Comité op basis van de inkomensstatistieken (RSVZ) vast dat een groot aantal zelfstandigen in bijberoep (en hiermee gelijkgestelden) een inkomen heeft dat gelijk is aan nul⁵⁷. De meest recente cijfers (2014 en 2015) bevestigen dit gegeven⁵⁸. In 2015 werd voor bijna de helft (47%) van de zelfstandigen in bijberoep een inkomen opgetekend dat gelijk is aan 0.

1.1.1 Betekenis van een inkomen gelijk aan nul

a. Inkomensbegrip

De inkomensstatistieken van het RSVZ hebben betrekking op de inkomsten die in aanmerking worden genomen voor de berekening van de bijdragen. Dit betekent dat het gaat om de bruto-beroepsinkomsten van de zelfstandige, verminderd met de beroepsuitgaven en –lasten en eventuele beroepsverliezen zoals vastgesteld overeenkomstig de wetgeving op de inkomstenbelastingen⁵⁹.

b. Inkomen gelijk aan of kleiner dan nul

De inkomensstatistieken van het RSVZ bevatten geen informatie over zelfstandigen met een negatief inkomen. De inkomens van zelfstandigen waarvan de inkomsten kleiner zijn dan nul, worden in de statistieken van het RSVZ gerapporteerd als zijnde gelijk aan nul. De dienst statistieken van het RSVZ beschikt vandaag ook niet over de informatie om dit onderscheid – eventueel na bijkomende bewerkingen – alsnog te maken. Immers, waar negatieve inkomens tot en met 2006 systematisch als dusdanig vermeld werden in het Algemeen Repertorium van de Zelfstandigen (ARZA), is dit sinds 2007 dit niet langer het geval (cf. tabellen 50 en 51 in bijlage). De fiscus, die het ARZA voedt met de inkomensgegevens van de zelfstandigen, zou sindsdien slechts nog in zeer beperkte mate negatieve inkomsten doorgeven.

---

⁵⁶ Cf. notulen van de werkzaamheden van de ABC werkgroepen 'onderwerping' en 'sociale fraude' in de periode 2009-2010.

⁵⁷ In de notulen '2009/06' wordt aangegeven dat dit vooral het geval zou zijn voor wat betreft de vennootschapsbestuurders.

⁵⁸ Cf. deel II, 1.5 van dit rapport

⁵⁹ Tot aan de bijdragehervorming van 2015 vormden de beroepsinkomsten van het 3de kalenderjaar voorafgaan aan het jaar waarin de bijdragen verschuldigd waren, de berekeningsgrondslag. Sinds 2015 worden de (definitieve) bijdragen berekend op de inkomsten van het jaar zelf.

1.1.2 Het aantal inkomens gelijk aan nul in cijfers

a. Profiel

De zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen of een negatief inkomen zijn meestal mannen⁶⁰.

Tabel 29. Aantal zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen (n-3) gelijk aan 0 wordt gerapporteerd naar geslacht, 2015

	Aantallen	%
Man	41.355	66%
Vrouw	21.448	34%
Totaal	62.803	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Net zoals de groep zelfstandigen in bijberoep, zijn ze meestal tussen 31 en 50 jaar oud (cf. tabel x ter vergelijking). Deze groep is echter doorgaans ouder dan de totale populatie van zelfstandigen in bijberoep. Immers, 35% van de zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen of een negatief inkomen is ouder dan 50 jaar, tegenover 20% voor de groep zelfstandigen in bijberoep.

Tabel 30. Aantal zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen (n-3) gelijk aan 0 wordt gerapporteerd naar leeftijd, 2015

	Aantallen	%
-18	0	0%
18-30	3.832	6%
31-50	37.053	59%
51-60	18.215	29%
+60	3.703	6%
Totaal	62.803	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

De verdeling, per sector, van de zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen of een negatief inkomen, lijkt zeer sterk op die van de groep zelfstandigen in bijberoep. Deze groep is trouwens het actiefst in de sectoren van de vrije beroepen (36%), van de handel (28%) en van de industrie (18%).

⁶⁰ Ter vergelijking : 61% van de totale populatie bijberoepers is van het mannelijke geslacht.

Tabel 31. Aantal zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen (n-3) gelijk aan 0 wordt gerapporteerd naar sector, 2015

	Aantallen	%
<i>Landbouw</i>	4.125	7%
<i>Visserij</i>	30	0%
<i>Nijverheid</i>	11.499	18%
<i>Handel</i>	22.661	36%
<i>Vrije beroepen</i>	17.552	28%
<i>Diensten</i>	5.600	9%
<i>Diversen</i>	1.336	2%
Totaal	62.803	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

b. Aantal zelfstandigen in bijberoep met inkomen gelijk aan 0 naar duurtijd van de aansluiting

Meer dan de helft (57%) van de zelfstandigen in bijberoep waarvoor in 2015 een inkomen gelijk aan 0 werd opgetekend, was 10 jaar of minder aangesloten als zelfstandige in bijberoep. Zelfstandigen die tussen de 5 en de 10 jaar een aangesloten zijn in bijberoep zijn het sterkst vertegenwoordigd in de populatie bijberoepers met een inkomen gelijk aan 0⁶¹.

Tabel 32. Zelfstandigen in bijberoep met inkomen gelijk aan 0 (N-3) naar aantal jaar van aansluiting, 2015

	Aantal	%
<i>0-5 jaar</i>	13.088	21%
<i>6-10 jaar</i>	22.857	36%
<i>11-15 jaar</i>	11.096	18%
<i>16-20 jaar</i>	6.855	11%
<i>21-25 jaar</i>	5.291	8%
<i>26-30 jaar</i>	2.319	4%
<i>31-35 jaar</i>	845	1%
<i>36-40 jaar</i>	369	1%
<i>41-45 jaar</i>	83	0%
Totaal	62.803	100%

Bron : Berekeningen Dienst Statistieken RSVZ

c. Aantal zelfstandigen met meerdere jaren een inkomen dat gelijk aan 0 is

Op basis van de populatie aangesloten verzekeringsplichtigen die i) op 31 december 2000 actief waren als zelfstandige in bijberoep én ii) die dat jaar een inkomen hadden gelijk aan 0 én die iii) tijdens de 15 daaropvolgende jaren als dusdanig actief bleven én iv) waarvoor

⁶¹ Voor een verdeling van de cijfers naar sector zie tabel 52 in bijlage.

tijdens deze gehele periode ook inkomensgegevens beschikbaar zijn (= populatie van 8.706 individuen), werd getracht om een indicatie te bekomen van het aantal jaren dat deze zelfstandigen in bijberoep gemiddeld een inkomen opgeven dat gelijk is aan 0.

Een eerste analyse van deze populatie leert dat voor deze zelfstandigen in de beschouwde periode van 15 jaar gemiddeld 8 keer een inkomen gelijk aan 0 geregistreerd wordt.

Tabel 33. Gemiddeld aantal jaar waarvoor een inkomen = 0 wordt opgetekend in de periode 2000-2015

	Man	Vrouw	Totaal
Zelfstandige	8,33	7,95	8,25
Help(st)er	8,45	9,06	8,56
Totaal	8,34	7,96	8,26

Bron : Berekeningen Dienst Statistieken RSVZ

Een verdere analyse van deze populatie leert dat voor 43% van de zelfstandigen die in aanmerking werden genomen, 10 keer of meer een inkomen = 0 werd geregistreerd in de beschouwde periode van 15 jaar. Voor 28% van de zelfstandigen die in aanmerking werden genomen, werd voor 5 à 9 jaar een inkomend gelijk aan 0 opgetekend. Voor slechts 4% van de zelfstandigen in bijberoep die in 2000 een inkomen hadden gelijk aan 0, betrof dit nulinkomen een éénmalig gegeven. Er zijn evenwel verschillen tussen de sectoren. In de handel is er bijvoorbeeld een beduidend groter aandeel bijberoepers (52%) dat meer dan 10 jaar geen of een negatief inkomen laat optekenen.

Tabel 34. Aantal zelfstandigen waarvoor een inkomen = 0 wordt opgetekend in de periode 2001-2015 naar frequentie van het inkomen = 0

	Man		Vrouw		Totaal	
0 jaar	288	4%	95	5%	383	4%
1 jaar	352	5%	122	7%	474	5%
2 jaar	397	6%	133	7%	530	6%
3 jaar	430	6%	131	7%	561	6%
4 jaar	424	6%	128	7%	552	6%
5<=jaar<10jaar	1.984	29%	462	25%	2.446	28%
+ 10 jaar	2.990	44%	770	42%	3.706	43%
Totaal	6.865	100%	1.841	100%	8.706	100%

Bron : Berekeningen Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 35. Aantal zelfstandigen in bijberoep per sector waarvoor een inkomen = 0 wordt opgetekend in de periode 2001-2015 naar frequentie van het inkomen = 0

	Landbouw		Nijverheid		Handel		Vrije		Diensten		Diversen	
0 jaar	44	5%	57	3%	88	3%	142	6%	52	5%	0	0%
1-4 jaar	252	31%	396	24%	513	18%	674	28%	280	28%	2	13%
5<=jaar<10jaar	232	28%	490	30%	725	26%	681	28%	316	31%	2	13%
+10 jaar	291	36%	699	43%	1.460	52%	930	38%	369	36%	8	73%
Totaal	819	100%	1.642	100%	2.786	100%	2.427	100%	1.017	100%	11	100%

Bron : Berekeningen Dienst Statistieken RSVZ

d. Kenmerken van het hoofdberoep van de zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen⁶²

De kenmerken van het hoofdberoep van de zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen in 2014, zijn vrij gelijklopend met die welke voor de totale populatie zelfstandigen in bijberoep worden waargenomen.

Voor meer dan 84% van deze zelfstandigen, stelt men een cumulatie vast met een loontrekkende activiteit. Dat cijfer is gelijklopend met het cijfer dat geldt voor de volledige populatie zelfstandigen in bijberoep. Er is trouwens een zeer grote gelijkenis tussen onderstaande tabel en de tabel voor de totale populatie van zelfstandigen in bijberoep.

Tableau 36. Aantal zelfstandigen in bijberoep met een inkomen gelijk aan 0 in 2014, volgens socio-economische positie van de hoofdactiviteit

	Aantal	%
<i>Werkend in één job in loondienst</i>	377	0,41%
<i>Werkend in meerdere jobs in loondienst</i>	17	0,02%
<i>Werkend als zelfstandige in bijberoep</i>	14.331	15,46%
<i>Werkend als helper in bijberoep</i>	438	0,47%
<i>Werkend in loondienst en als zelfstandige/helper - voornaamste job wordt uitgevoerd in loondienst</i>	77.425	83,52%
<i>Werkzoekend na voltijdse tewerkstelling, met werkloosheidsuitkering</i>	19	0,02%
<i>Werkzoekend na een vrijwillig deeltijdse job, met werkloosheidsuitkering</i>	4	0,00%
<i>Volledige loopbaanonderbreking / volledig tijdskrediet</i>	3	0,00%
<i>Vrijstelling van inschrijving als werkzoekende</i>	2	0,00%
<i>Pensioentrekkend zonder werk</i>	13	0,01%
<i>Volledig in stelsel van werkloosheid met bedrijfstoelag</i>	7	0,01%
<i>Persoon met een tegemoetkoming aan personen met een handicap (IVT)</i>	5	0,01%
<i>Andere</i>	59	0,06%
Totaal	92.700	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

⁶² De onderstaande gegevens zijn afkomstig van het bestand dat van de KSZ werd ontvangen (zie deel II, punt 2 'Kenmerken van de hoofdactiviteit'). Ze baseren zich dus op de zelfstandigen met een nulinkomen in 2014.

De sectoren van het onderwijs (11,81%), van de handel in en reparatie van voertuigen (11,20%), van de menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (11,81%) en van het openbaar bestuur (10,33%) zijn het sterkst vertegenwoordigd in de populatie bijberoepers met een inkomen gelijk aan 0. Deze percentages zijn gelijklopend met die welke voor de groep zelfstandigen in bijberoep worden waargenomen.

Tableau 37. Aantal zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen in 2014, naar sector van economische activiteiten van de hoofdactiviteit volgens de NACE-BEL-classificatie

	Aantal	%
<i>Administratieve en ondersteunende diensten</i>	4.154	4,48%
<i>Bouwnijverheid</i>	3.842	4,14%
<i>Distributie van water; afval- en afvalwaterbeheer en sanering</i>	607	0,65%
<i>Exploitatie van en handel in onroerend goed</i>	679	0,73%
<i>Extraterritoriale organisaties en lichamen</i>	59	0,06%
<i>Financiële activiteiten en verzekeringen</i>	3.493	3,77%
<i>Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen</i>	11.143	12,02%
<i>Huishoudens als werkgever; niet-gedifferentieerde productie van goederen en diensten</i>	52	0,06%
<i>Industrie</i>	9.564	10,32%
<i>Informatie en communicatie</i>	3.052	3,29%
<i>Kunst, amusement en recreatie</i>	914	0,99%
<i>Landbouw, bosbouw en visserij</i>	279	0,30%
<i>Menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening</i>	8.329	8,98%
<i>Onderwijs</i>	10.279	11,09%
<i>Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen</i>	9.579	10,33%
<i>Overige diensten</i>	1.547	1,67%
<i>Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht</i>	638	0,69%
<i>Verschaffen van accommodatie en maaltijden</i>	1.173	1,27%
<i>Vervoer en opslag</i>	4.353	4,70%
<i>Vrije beroepen en wetenschappelijke en technische activiteiten</i>	4.026	4,34%
<i>Winning van delfstoffen</i>	57	0,06%
<i>Blanco</i>	14.881	16,05%
Totaal	92.700	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

Verhoudingsgewijs oefenen iets meer zelfstandigen met een nulinkomen in 2014, hun hoofdberoep voltijds uit (57% tegenover 54%). Globaal genomen lijkt de verdeling van deze zelfstandigen per arbeidsregime van de loontrekkende activiteit echter zeer sterk op die van de totale populatie van de zelfstandigen in bijberoep.

Tableau 38. Aantal zelfstandigen in bijberoep met een nulinkomen in 2014, volgens het arbeidsregime van de loontrekkende activiteit

	Aantal	%
<i>Afwezigheid wegens ziekte</i>	109	0%
<i>Volijds</i>	53.169	57%
<i>Deeltijds</i>	23.857	26%
<i>Speciaal</i>	684	1%
<i>Blanco</i>	14.881	16%
Totaal	92.700	100%

Bron: Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

1.2 *Het problematische karakter van het grote aantal inkomens gelijk aan nul*

Het grote aantal zelfstandigen in bijberoep waarvoor men een inkomen gelijk aan nul optekent, wordt door het Comité als problematisch ervaren omdat het samengaat met situaties die het Comité onwenselijk acht. Dit gegeven kan immers:

- een indicatie vormen voor het feit dat een betrokkene nog aangesloten is als zelfstandige, zonder nog een zelfstandige nevenactiviteit uit te voeren (zogenaamde 'slapende zelfstandigen');
- bepaalde situaties van fraude verbergen;
- aanleiding geven tot deloyale concurrentie of dit kan versterken.

Er dient evenwel opgemerkt dat de omvang van elk van deze situaties, tot op heden nog niet systematisch werd onderzocht (cf. infra).

1.2.1 'Slapende' zelfstandigen in bijberoep

Het Comité vermoedt dat een belangrijk deel van de groep zelfstandigen in bijberoep waarvoor een inkomen gelijk aan 0 wordt opgetekend, personen zijn die hun zelfstandige nevenactiviteit niet langer uitoefenen maar deze niet officieel stopzetten. In deze gevallen wordt (bewust of onbewust) nagelaten om de administratieve verplichtingen te vervullen die verbonden zijn aan de formele stopzetting van een zelfstandige activiteit (zoals de schrapping van aansluiting als zelfstandige of een uitschrijving uit de Kruispuntbank voor Ondernemingen). De reden hiervoor kunnen van financiële aard zijn of te maken hebben met een intentie om de zelfstandige activiteit op een later tijdstip te hervatten.

Deze slapende zelfstandigen vormen in meerdere opzichten een probleem voor het sociaal statuut.

Ten eerste vormt deze groep een administratieve belasting (bv. de jaarlijkse vragenlijst die aan de bijberoepen bezorgd wordt) en kost (administratie, gegevensbeheer, etc.) voor de uitvoeringsorganisaties.

Ten tweede vormen de zogenaamde slapende zelfstandigen ook een financiële belasting voor het zelfstandigenstelsel. Het aantal verzekeringsplichtige zelfstandigen (in bijberoep)

vormt in de huidige financieringswijze o.m. een parameter in de berekening van een deel van de middelen die vanuit het globaal financieel beheer zelfstandigen naar het RIZIV vloeien^{63 64}. Jaarlijks maakt het globaal financieel beheer van de zelfstandigen een som over aan het RIZIV die bestemd is voor 'de sector gezondheidszorgen van de algemene regeling voor personen met een gemengde loopbaan, die in de algemene regeling rechten openen'. Het gaat om een deel van de ontvangsten uit de bijdragen van de zelfstandigen met een gemengde loopbaan (d.w.z. zelfstandigen die afgeleide rechten genieten en gepensioneerden die een zelfstandige activiteit voortzetten maar ook zelfstandigen in bijberoep)⁶⁵. Het bedrag van deze overdracht naar het RIZIV is doorheen de jaren voortdurend gestegen (zie tabel 53 in bijlage).⁶⁶

Ten derde vertekenen deze slapende zelfstandigen de statistieken met betrekking tot de populatie zelfstandigen en de evolutie ervan.

1.2.2 Fraude en ongeigenlijk gebruik van het statuut bijberoep

Het Comité⁶⁷ vermoedt dat achter het grote aantal zelfstandigen met een inkomen gelijk aan nul verder ook bepaalde fraudemechanismen schuilgaan. Het denkt in dit kader aan de volgende fraudevormen:

- de onderwerping als zelfstandige in bijberoep op basis van een fictieve activiteit om bepaalde onkosten in mindering te kunnen brengen;
- het niet aangeven van inkomsten of het intentioneel overschatten van beroepskosten om te komen tot een laag of negatief inkomen.

Noot : zelfstandigen kunnen hun verliezen inbrengen op de inkomsten van een andere activiteit (bijvoorbeeld hoofdberoep), op de inkomsten van de echtgenoot of de samenwonende partner, of op de inkomsten van een volgend jaar.

---

⁶³ In de evenwichtstabel van het globaal beheer is deze transfer terug te vinden bij de voorafnames.

⁶⁴ Art 7. van het Koninklijk besluit van 18 november 1996 strekkende tot invoering van een globaal financieel beheer in het sociaal statuut der zelfstandigen, met toepassing van hoofdstuk I van titel VI van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels

⁶⁵ Het betreft hier met andere woorden een deel van de bijdragen die het stelsel van de zelfstandigen int, zonder dat het daarmee in het stelsel rechten te financiert. Het bedrag van die overdracht wordt als volgt bepaald:

Aantal gemengde loopbanen op 31 maart van het jaar x-1

Overdracht jaar x-1 x -----

Aantal gemengde loopbanen op 31 maart van het jaar x-2

⁶⁶ Aan de inkomstzijde wordt een deel van de alternatieve financiering uit btw-ontvangsten voor het zelfstandigenstelsel bepaald in functie van de gemengde loopbanen op basis van de programmawet van 2 januari 2001. In het kader van de alternatieve financiering wordt een deel van de btw-ontvangsten aan de sociale zekerheid toegewezen. Deze som wordt volgens een vastgelegde verdeelsleutel verdeeld over de globale beheren. Bovenop dit vastgelegd basisbedrag komen meerdere verhogingen. Onder die verhogingen, wordt sinds 2008 een bedrag van 182.060.000 euro toegewezen aan het sociaal statuut der zelfstandigen, bestemd voor het Fonds voor het Financieel Evenwicht in het sociaal statuut der zelfstandigen en dit naar aanleiding van de integratie van de kleine risico's in de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging voor zelfstandigen (bedrag bepaald in functie van de gemengde loopbanen). Dit bedrag wordt jaarlijks aangepast aan het schommelingspercentage van het gemiddelde indexcijfer der consumptieprijzen.

⁶⁷ Zie ook de notulen N2009/07 van de werkgroep onderwerping van 22 oktober 2009, notulen N20012/05 van de werkgroep sociale fraude en betere invordering van 14 juni 2012, notulen N20012/06 van de werkgroep sociale fraude en betere invordering van 21 juni 2012, ABC-verslag 2012/04 van 25 oktober 2012 "Mogelijke oplossingen betreffende sociale fraude en social engineering in het sociaal statuut der zelfstandigen – analyse en budgettaire impact"

a. Fictieve onderwerping

De fraude met betrekking tot de onderwerping aan het sociaal statuut betreft zogenaamde fictieve aansluitingen⁶⁸. In deze gevallen is er een aansluiting als zelfstandige zonder dat er daadwerkelijk sprake is van een zakelijke activiteit. Op de aangegeven maar onbestaande bruto beroepsinkomsten, brengt men beroepsonkosten in mindering waarvan het bedrag groter is dan het aangegeven inkomen. De betrokkenen trachten op die manier een fiscaal voordeel te doen ontstaan.

b. Overschatten van de beroepsonkosten

In vergelijking met de voorgaande fraudevorm is er is bij dit fenomeen wel degelijk sprake van een zelfstandige activiteit en is het opgegeven inkomen reëel. De betrokkenen schatten hun beroepsonkosten in deze gevallen bewust hoger in (soms hoger dan het aangegeven inkomen) dan ze in werkelijkheid zijn om ervoor te zorgen dat het inkomen waarop na aftrek van de (beroeps)kosten bijdragen en/of belastingen worden berekend, zeer laag, nul of negatief is. Op die manier wordt getracht het bedrag van de sociale bijdragen en/of belastingen te reduceren.

1.2.3 Deloyale concurrentie

In bepaalde gevallen kan een zelfstandige activiteit in bijberoep een deloyale concurrentie betekenen voor een zelfstandige activiteit van vergelijkbare aard die worden uitgeoefend in hoofdberoep. Dit is met name zo wanneer de beroepsinkomsten uit zelfstandige activiteit lager zijn dan het bedrag van de minimale bijdragedrempel voor zelfstandigen in hoofdberoep. In dergelijk geval zal een zelfstandige in hoofdberoep steeds een minimumbijdrage van 21,5% verschuldigd zijn op een forfaitair inkomen van 13.010 EUR (2016). Een zelfstandige in bijberoep zal in een vergelijkbare situatie i) geen bijdragen verschuldigd zijn als zijn inkomen zich onder het niveau de bijdragedrempel voor zelfstandigen in bijberoep situeert en ii) een bijdrage verschuldigd zijn van 21,5% op zijn werkelijke beroepsinkomsten als die deze minimumdrempel overschrijden (cf. punt 1.2, deel I)⁶⁹. De deloyale concurrentie die voortvloeit uit het aangeven van inkomsten die gelijk aan nul of negatief zijn, speelt vooral in sectoren waar de verdiensten eerder beperkt zijn en ten aanzien van starters, wiens inkomsten de eerste jaren van activiteit laag kunnen zijn.

1.3 Aanbevelingen

In het verleden werden door het Comité reeds verschillende pistes onderzocht om het fenomeen van het grote aantal nulinkomens bij zelfstandigen in bijberoep en het eventuele misbruik van het sociaal statuut dat daarmee gepaard gaat, te bestrijden⁷⁰. Twee ervan

---

⁶⁸ Cf. N2012/06

⁶⁹ Een inkomen van 1.000 EUR uit zelfstandige activiteit (1ste jaar activiteit) betekent voor de zelfstandige in hoofdberoep een verschuldigde bijdrage van 667 EUR per kwartaal (2016) terwijl de zelfstandige in bijberoep hiervoor geen bijdrage verschuldigd is. Een inkomen van 6.500 EUR uit zelfstandige activiteit betekent voor de zelfstandige in hoofdberoep (1ste jaar van activiteit) eveneens een verschuldigde bijdrage van 667 EUR per kwartaal (2016) terwijl de zelfstandige in bijberoep bijdrage 349 EUR per kwartaal (2016) verschuldigd is.

⁷⁰ Cf. notulen van de werkzaamheden rond het statuut bijberoep in de periode 2009-2012 (N2009/06, N2012/03, tussentijds verslag 2012/02, 2014/01, 2014/04) en in 2016

zouden volgens het Comité vandaag op een redelijk eenvoudige wijze op korte termijn kunnen gerealiseerd worden, nl.:

- het aanschrijven door de fondsen van zelfstandigen die opeenvolgende jaren geen dan wel een nul- of negatief inkomen aangeven;
- overleg met of het opzetten van controle-initiatieven in samenwerking met FOD Financiën.

De uitwerking van andere, meer gerichte maatregelen vereist volgens het Comité meer inzicht in de oorzaken van het fenomeen.

1.3.1 Aanschrijven door de fondsen van de zelfstandigen in bijberoep met een inkomen gelijk aan nul

Tijdens een vroegere bespreking van de problematiek⁷¹ formuleerde het Comité het voorstel om de zelfstandigen in bijberoep waarvoor gedurende een gegeven aantal jaar een inkomen gelijk aan nul werd opgetekend, door het sociaal verzekeringsfonds te laten contacteren met de vraag of er nog steeds sprake was van een zelfstandige nevenactiviteit. De leden gingen ervan uit dat een heel aantal aangesloten maar niet (meer) actieve bijberoepers hun fonds op de hoogte zou brengen van het feit dat zij niet langer een zelfstandige nevenactiviteit uitoefenden. In deze gevallen zouden de fondsen dan kunnen overgaan tot de schrapping van de aansluiting en de fiscale administratie op de hoogte kunnen brengen van de gewijzigde situatie⁷².

De voordelen van deze maatregel werden als volgt geformuleerd:

- de maatregel betekent op termijn een vermindering van de administratieve en financiële last voor de fondsen en een besparing voor het zelfstandigenstelsel (cf. supra);
- de maatregel is relatief eenvoudig uitvoerbaar : hij kan worden gerealiseerd door een eenvoudige nota aan de fondsen;
- de overdracht van informatie naar de fiscus zou deze administratie kunnen aanzetten tot voeren van meer en gerichtere controles.

Tot dusver implementeerde enkele sociale verzekeringsfondsen de voorgestelde maatregel op eigen initiatief. Het desbetreffende fondsen verstuurd aan zelfstandigen in bijberoep waarvoor in een bepaald jaar een inkomen gelijk aan '0' werd opgetekend een brief met de vraag of de betrokkenen nog steeds een zelfstandige activiteit in bijberoep uitoefenden. Ongeveer 15% van de aangeschrevenen antwoordde niet meer als zelfstandige actief te zijn. De fondsen annuleerden bijgevolg hun aansluiting. De kostprijs van deze operatie werd volgens deze fondsen "gecompenseerd" door de budgettaire besparing die het realiseerde als gevolg van de schrapping van de aansluitingen.

---

⁷¹ (N2012/03 en ontwerp van tussentijds verslag 2012/02)

⁷² Als er geen antwoord ontvangen wordt, zou het dossier voor verder onderzoek kunnen worden overgemaakt voor verder onderzoek aan het RSVZ en de fiscale administratie (N2014/01 en 2014/02).

In 2012⁷³ toonde het Comité zich voorstander van een veralgemening van deze praktijk. Om te voorkomen dat de aangeschreven personen in reactie op de maatregel zouden overgaan tot zwartwerk, zouden de fondsen de dossiers van de personen waarvan de aansluiting werd geschrapt, aan de fiscale administratie moeten overmaken.

Het Comité blijft voorstander van dergelijke maatregel. De praktijk leert immers dat deze doeltreffend en bovendien relatief eenvoudig uitvoerbaar is door de fondsen.

Hoewel het Comité vindt dat deze maatregel een eerste zinvolle stap kan zijn in het verminderen van het grote aantal nulinkomens bij zelfstandigen in bijberoep, meent het niettemin dat er op termijn een meer structurele oplossing nodig is om het fenomeen terug te dringen en dit liefst in samenspraak met de fiscale administratie⁷⁴.

Omdat het Comité er bovendien van overtuigd is dat een ambtshalve schrapping geen antwoord biedt op het probleem van diegenen die (terecht of onterecht) aangeven wel degelijk actief zijn als zelfstandige in bijberoep maar een inkomen hebben dat gelijk is aan 0, heeft het Comité ook nagedacht over andere maatregelen.

1.3.2 Samenwerking met de FOD Financiën

In het kader van de problematiek van het groot aantal zelfstandigen in bijberoep met een inkomen gelijk aan 0 dient ook te worden gewezen op de rol en het belang van de fiscale administratie. Het komt deze administratie toe om controles uit te voeren en na te gaan of er misbruiken zijn. Tijdens vroegere werkzaamheden⁷⁵ wees het Comité op de noodzaak om contacten te leggen met de FOD financiën met de bedoeling :

- i) hen op de hoogte te brengen van de problematiek van het hoge aantal zelfstandigen in bijberoep met een negatief inkomen of een inkomen gelijk aan 0, en
- ii) gezamenlijk een oplossing te vinden voor het oneigenlijk gebruik van het statuut van zelfstandige in bijberoep dat hieraan ten grondslag ligt.

Het misbruik van het statuut van de zelfstandige in bijberoep heeft immers vooral gevolgen op fiscaal vlak.

Ondertussen hebben de inspectiediensten van het RSVZ en de fiscale administratie een Protocol gesloten op grond waarvan de instellingen 2 keer per jaar samenkomen . Het Comité meent dat deze samenwerking met de FOD Financiën zou kunnen aangegrepen worden om i) deze administratie attent te maken op de problematiek van de nulinkomens, ii) te bekijken of er een mogelijkheid is tot gegevensuitwisseling zodat men zicht krijgt op de mate waarin het fenomeen gelinkt is aan oneigenlijk gebruik van het sociaal statuut of sociale fraude en iii) na te gaan of er (gezamenlijke) initiatieven kunnen worden genomen te nemen om het fenomeen terug te dringen. Het Comité beveelt dan ook aan om dit

---

⁷³ de bijeenkomst van 14 juni 2012

⁷⁴ (N2012/03)

⁷⁵ Werkzaamheden in 2012

samenwerkingsverband actief aan te wenden in het kader van deze problematiek. Het ABC zou graag op de hoogte gehouden worden van de eventuele resultaten die uit het overleg en de samenwerking voortvloeien.

1.3.3 Verwerven van inzicht in de oorzaken van het fenomeen

Zoals hoger werd aangegeven, heeft het Comité geen duidelijk zicht op de mate waarin de individuen waarvoor een inkomen gelijk aan 0 wordt opgetekend:

- geen, dan wel negatieve beroepsinkomsten genereren;
- effectief geen beroepsinkomsten verwerven, dan wel een inkomen gelijk aan 0 (of minder) bekomen na aftrek van beroepskosten;
- te goeder trouw zijn dan wel geen stopzetting kenbaar maken omdat dit te duur is en te veel administratieve stappen vergt of omdat ze willen frauderen

Nochtans zouden dergelijke inzichten het Comité toelaten om meer gerichte en adequate voorstellen uit te werken om het fenomeen van de nulinkomens te voorkomen en te bestrijden⁷⁶. Het Comité zal in de komende maanden trachten om meer inzicht te verwerven in de oorzaken van het grote aantal gerapporteerde inkomens gelijk aan nul. In functie daarvan kan vervolgens worden nagedacht over de ontwikkeling van meer gerichte beleidspistes om het probleem terug te dringen.

2 Zelfstandigen in bijberoep en de opbouw van sociale rechten

2.1 Vaststelling

De zelfstandige in bijberoep van wie de inkomsten zich bevinden tussen de minimale bijdragedrempel voor de zelfstandigen in bijberoep en de minimale bijdragedrempel voor de zelfstandigen in hoofdberoep, betaalt sociale bijdragen zonder hiervoor evenwel sociale rechten te openen.

2.2 Visie van het Comité

Tijdens vroegere besprekingen van dit onderwerp⁷⁷ bestond er onder de leden van het Comité een consensus dat elke bijdrage die de zelfstandige betaalt, in principe aanleiding zou moeten geven tot het openen van rechten^{78 79}. Uitgaande hiervan kan de bestaande regeling waarin zelfstandigen in bijberoep met een inkomen onder de minimale

---

⁷⁶ Ook hierin is samenwerking met de fiscus van belang. Enkel de fiscale administratie weet of een inkomen al dan niet herleidt is tot 0 door het inbrengen van onkosten.

⁷⁷ cf. notulen 2009 werkgroep onderwerping

⁷⁸ cf. N2009/04 en ABC-nota uit 2009

⁷⁹ Het arrest Hervein heeft bevestigd dat de betaalde bijdragen tot een tegenprestatie moesten leiden. Hoewel dit arrest onder het Europees recht valt en niet rechtstreeks betrekking heeft op het geval van de zelfstandigen in bijberoep, zou het aan een zelfstandige in bijberoep de mogelijkheid kunnen bieden om zijn weigering tot het betalen van zijn bijdragen te rechtvaardigen.

bijdragedrempel voor zelfstandigen in hoofdberoep die sociale bijdragen betalen, als problematisch worden ervaren.

In het verleden merkte het Comité bovendien ook op dat deze situatie ongelijkheden creëert binnen de groep van aangeslotenen. Ten eerste opent de zelfstandige die bijdragen betaalt op een inkomen net onder de minimale bijdragedrempel voor een zelfstandige in hoofdberoep in het actuele systeem geen enkel sociaal recht in het stelsel der zelfstandigen, terwijl de persoon die bijdragen betaalt net boven deze drempel, pensioenrechten in dat stelsel opent.

Ten tweede, zorgt het huidige systeem ook voor een verschillende behandeling van zelfstandigen in bijberoep en meewerkende echtgenoten die onderworpen zijn aan het "maxi-statuut" (ABC-nota uit 2009). Wanneer de eerste groep bijdragen betaalt op een inkomen dat net onder het bedrag van de minimale bijdragedrempel voor zelfstandigen in hoofdberoep ligt, opent deze geen pensioenrechten. De meewerkende echtgenoten die onderworpen zijn in het maxistatuut openen daarentegen wel pensioenrechten op basis van een lagere bijdragebetaling (de minimumbijdrage in het "maxi-statuut meewerkende echtgenoten"). Er wordt evenwel op gewezen dat de zelfstandigen in bijberoep weliswaar sociale rechten opbouwen dankzij hun hoofdberoep, maar dat de meewerkende echtgenoten uitsluitend dankzij de uitoefening van hun zelfstandige activiteit eigen rechten openen.

Los van het principiële argument stelde het Comité in het verleden ook dat een toekenning van pensioenrechten aan zelfstandigen in bijberoep in ruil voor hun bijdragen :

- de zelfstandigen in bijberoep er toe kan aanzetten om hun activiteiten uit te breiden;
- tegemoetkomt aan de eisen van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen.
- zelfstandigen in bijberoep zou kunnen aansporen om bijdragen te betalen.
(N2009/04)

Langs de andere kant heeft het Comité er steeds op gewezen dat het toekennen van pensioenrechten aan alle zelfstandigen in bijberoep die bijdragen betalen, een kostprijs heeft. Het Comité heeft dan ook steeds aangegeven dat de toekenning van rechten aan zelfstandigen in bijberoep die niet bijdragen zoals een zelfstandige in hoofdberoep belangrijk is, maar moet afgewogen worden tegenover de kostprijs van dergelijke ingreep en tegenover andere ingrepen in het systeem.

Het Comité zal ook onderzoeken in welke mate de invoering van een puntensysteem de toekenning van pensioenrechten aan zelfstandigen in bijberoep kan faciliteren. Dit zal gebeuren in het vervolg van de studie die momenteel wordt uitgevoerd⁸⁰ over de invoering van een puntensysteem in het pensioenstelsel van de zelfstandigen.

---

⁸⁰ Studie uitgevoerd door prof. G. Van Limberghen en prof. K. Boudt in opdracht van het ABC.

3 Toepassing en controle van het statuut van zelfstandige in bijberoep

Bij de toepassing en controle van het statuut bijberoep blijken zich in de praktijk allerlei problemen te stellen. Een eerste reeks problemen heeft te maken met de toetsingscriteria. Een tweede reeks heeft te maken met de concrete uitvoeringsmodaliteiten. In de praktijk blijken deze problemen vaak een vlotte en efficiënte toepassing en controle van het statuut bijberoep in de weg te staan.

3.1 Toetsingscriteria

Een zelfstandige beroepsactiviteit wordt maar als een nevenactiviteit beschouwd voor zover er gewoonlijk en hoofdzakelijk een andere professionele bezigheid wordt verricht (cf. deel 1 van het rapport). Wat men precies moet verstaan onder het begrip 'gewone en hoofdzakelijke tewerkstelling' en welke situaties hiermee worden gelijkgesteld, wordt aan de hand van een reeks criteria nader bepaald in artikel 35 van het ARS.

De vlotte toepassing en controle van het statuut bijberoep op basis van deze criteria wordt verhinderd door i) de veelheid aan toetsingscriteria, ii) het feit dat de criteria onvoldoende aangepast zijn aan de verander(en)de context en iii) het feit dat de toetsing van de criteria slechts in geringe mate op een geautomatiseerde wijze kan gebeuren.

3.1.1 Veelheid aan criteria

De beoordeling van het gewone en hoofdzakelijke karakter van een tewerkstelling kan niet gebeuren aan de hand van één enkel criterium. De verschillende uitzonderingssituaties (m.n. wanneer de hoofdzakelijke beroepsactiviteit geen voltijds uurrooster betreft) maken dat voor verschillende gevallen, uiteenlopende voorwaarden gelden. Dit maakt de regelgeving weinig transparant en verhindert een efficiënte toepassing en controle van het statuut bijberoep. Een uniformisering van de verschillende criteria zou dit kunnen verhelpen.

3.1.2 Relevantie van de bestaande criteria

De criteria die zijn vastgelegd in artikel 35 van het ARS hebben gedeeltelijk hun relevantie verloren omdat de huidige socio-economische en juridische context verschillend is van diegene waarin de artikel in het verleden werd aangenomen.

Ten eerste zijn de omstandigheden waarin de artikelen werden aangenomen vaak veranderd. Zo werd het pensioensysteem, dat aan de grondslag lag van bepaalde criteria, bijvoorbeeld helemaal herzien. Ten tweede lijken niet alle uitzonderingen waarin deze artikelen voorzien, nog zin te hebben in de huidige context. Tot slot bemoeilijken de bestaande criteria vaak een adequate beoordeling van het gewoonlijke en hoofdzakelijk karakter van een tewerkstelling in geval van meer flexibele arbeidsvormen. Dit is bijvoorbeeld zo in de situatie van de uitzendkrachten, die vaak atypische of weinige gestandaardiseerde uurroosters hebben.

Ook vanuit deze vaststellingen dringt een aanpassing van de criteria zich op.

3.1.3 Toetsing van de criteria

Jaarlijks gaan het RSVZ en de sociale verzekeringsfondsen na of de zelfstandigen die aangesloten zijn in bijberoep effectief (nog) voldoen aan een van de wettelijke criteria inzake bijberoep. Het gaat om ongeveer 300.000 dossiers per jaar. De controle gebeurt in twee fasen. In een eerste beweging valideert het RSVZ ongeveer 70% van de dossiers op basis van de beschikbare digitale gegevens (bv. DMFA). De restgroep (30% of 90.000 dossiers) wordt nadien, in een tweede fase, gecontroleerd door de sociale verzekeringsfondsen.

Voor hun controles moeten de fondsen zich laten leiden door het zogenaamde 'only once' principe. Dit betekent dat zij de gegevens of de bewijsstukken die zij nodig hebben in het kader van hun controlewerkzaamheden enkel mogen opvragen bij de betrokken zelfstandigen voor zover deze gegevens niet digitaal voorhanden zijn in een authentieke bron. Dit impliceert dat de fondsen eerst dienen na te gaan welke gegevens al dan niet digitaal beschikbaar zijn. Omdat deze bronnen niet altijd op een geautomatiseerde manier inzetbaar zijn (geen flux, moeilijk interpreteerbaar, ...), moeten de brongegevens individueel en dus dossier per dossier in kaart worden gebracht. Zelfstandigen waarvoor de vereiste gegevens niet digitaal beschikbaar zijn, worden schriftelijk gecontacteerd met de vraag om de nodige bewijsstukken aan te leveren.

Omwille van de veelheid aan criteria en het feit dat de nodige bewijsstukken in dit kader veelal niet in digitale vorm beschikbaar zijn of niet op een geautomatiseerde manier kunnen geraadpleegd worden, is de controle van het statuut bijberoep (de toepassing van het 'only once' principe daarbij) erg tijdsintensief en betekent het een gigantische werklast voor de sociale verzekeringsfondsen. Zowel het nagaan van de elektronische beschikbaarheid van gegevens (door verschillende databanken te controleren) als de verificatie van de schriftelijke bewijzen vergt veel tijd en een grote personeelsinzet van de fondsen⁸¹. Een herziening van de definitie 'gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling' waarbij gestreefd wordt naar een uniformisering van de bestaande criteria én waarbij bij de invulling van het begrip rekening wordt gehouden met de elektronische beschikbaar- en raadpleegbaarheid van de noodzakelijke gegevens, kan een oplossing bieden.

3.2 Uitvoeringsmodaliteiten

De vlotte toepassing van het statuut bijberoep wordt op sommige punten verhinderd door de concrete uitvoeringsmodaliteiten. Het Comité noteert o.m. de volgende obstakels :

- Om als zelfstandige in bijberoep te kunnen worden beschouwd, is het niet noodzakelijk dat er voor elke dag van het kwartaal minstens een halftijds contract is. Het is in principe voldoende dat er op kwartaalbasis een gemiddelde van 50% wordt

---

⁸¹ Een simulatie door enkele sociale verzekeringsfondsen leert dat de kost die met deze controleprocedure gepaard gaat ongeveer 2.000.000 EUR per jaar bedraagt voor alle sociale verzekeringsfondsen samen (FTE + verzendingskosten). Weliswaar hoopt men in het kader van Sequoia op een bijkomende digitale validering door het RSVZ van 75% in de eerste fase, dankzij de ontsluiting van brongegevens zoals RVA, Sigedis en Theseos . Niettemin zouden op termijn nog altijd ongeveer 22.500 dossiers manueel moeten gecontroleerd worden door de sociale verzekeringsfondsen met een globale kost 500.000 euro of meer per jaar.

bereikt. Uit de toepassing van de artikelen 38 en 39 van het ARS⁸² vloeit evenwel voort dat een beroepsactiviteit voor tijdens het eerste of laatste kwartaal maar als een zelfstandig bijberoep wordt beschouwd als er op de eerste en de laatste dag van dat kwartaal minstens een halftijds contract is. Als gevolg hiervan gebeurt het soms dat kwartalen van zelfstandige activiteit niet in aanmerking komen voor de toepassing van het statuut bijberoep hoewel de omvang van de prestaties die dat kwartaal werden geleverd in de hoedanigheid van werknemer of ambtenaar (bv. als men niet gestart is op de eerste dag van een nieuw kwartaal) dit wel zouden toelaten.

- een uurrooster van minder dan 5 dagen en/of 38 uur moet steeds omgerekend worden naar 38 uren. Dit veroorzaakt veel manueel werk.
- een verschuiving van prestaties van het ene naar het andere kwartaal (bv. verwisseling van shift) leidt voor halftijdsen tot onvoldoende prestaties voor een bepaald kwartaal.
- de in de DMFA beschikbare gegevens voor de onderwijssector zijn vaak inadequate. Hierdoor in vele gevallen worden overgegaan tot bijkomend manueel onderzoek.

3.3 Voorstellen

Het formuleren van voorstellen om aan de hogergenoemde problemen tegemoet te komen, vereist verdere reflectie. Het Comité zal in de komende maanden enkele pistes onderzoeken om de toepassing en controle van het statuut bijberoep te vereenvoudigen. In afwachting daarvan, beveelt het Comité alvast de volgende ingrepen aan:

- wettelijke verankering van de kwartaalnorm die vandaag reeds in de praktijk gebruikt wordt om het gewoonlijke en hoofdzakelijke karakter van een beroepsactiviteit te beoordelen;
- eerste en laatste dag van het kwartaal (art. 39 van het ARS)

3.3.1 Wettelijke verankering van de kwartaalnorm

Momenteel bepaalt de regelgeving dat het gewoonlijke en hoofdzakelijke karakter van een beroepsbezigheid wordt beoordeeld op maandbasis. Sinds de nota aan de fondsen P.722/07/28 van 2007 gebeurt de beoordeling in de praktijk echter op kwartaalbasis. Het Comité stelt voor om de bestaande praktijk en de wettelijke bepalingen ter zake met elkaar in overeenstemming te brengen. Dit zou een aanpassing vergen van artikel 35 van het ARS.

3.3.2 Art. 39 van het ARS

Het Comité stelt een wijziging voor van artikel 39 van het ARS om ervoor te zorgen dat men als zelfstandige in bijberoep kan worden beschouwd indien de gemiddelde arbeidstijd in de

---

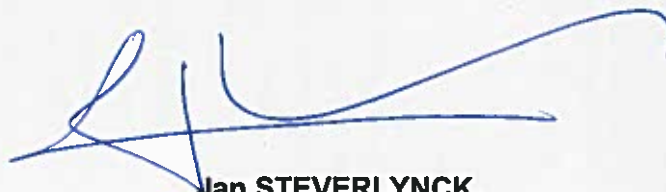
⁸² Deze artikelen bepalen dat de overgang van bij- naar hoofdberoep (en omgekeerd) een begin van bezigheid uitmaakt en bepalen wanneer de nieuwe toestand (omschakeling van bij- naar hoofdberoep of omgekeerd) uitwerking heeft. Bij een overgang van bijberoep naar hoofdberoep tijdens een bepaald kwartaal heeft de nieuwe toestand (hoofdberoep) uitwerking tijdens dit kwartaal zelf. Bij een overgang van hoofdberoep naar bijberoep tijdens een bepaald kwartaal daarentegen heeft de nieuwe toestand (bijberoep) uitwerking vanaf het volgende kalenderkwartaal, tenzij de gebeurtenis zich voordoet op de eerste dag van het kalenderkwartaal (Cf. Nota's aan de fondsen P.722/14/16 en P.722/13/11).

loop van een kwartaal minstens gelijk is aan een halfzijdse tewerkstelling, maar zonder dat er sprake is van een halfzijdse tewerkstelling op de eerste of laatste dag van dat kwartaal.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, 26 januari 2017:

**Veerle DE MAESSCHALCK,
Secretaris**

**Jan STEVERLYNCK,
Voorzitter**

Bijlage I

Zelfstandige in hoofdberoep - 2016	Zelfstandige in bijberoep - 2016	
<p>A. Voorlopige kwartaalbijdragen</p> <p>1. <i>bij begin van activiteit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - t.e.m. het laatste kwartaal van het eerste kalenderjaar met 4 kwartalen verzekeringsplicht - volgende 4 kwartalen verzekeringsplicht - volgende 4 kwartalen verzekeringsplicht <p>2. <i>na het begin van activiteit</i></p> <p>Minimale bijdrage (21,5% op een inkomen van 13.010,55 EUR)</p> <p>Indien 0 < inkomen (geherwaardeerde beroepsinkomsten van het referentiejaar):</p> <ul style="list-style-type: none"> - inkomen < 56.182,45 EUR - 56.182,45 EUR < inkomen < 82.795,16 EUR <p>3. <i>verminderde bijdrage: op basis van objectieve elementen en op aanvraag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - inkomen (geraamde beroepsinkomsten van het bijdragejaar) < 13.010,66 EUR - 13.010,66 EUR =< inkomen < 26.021,32 EUR <p>4. <i>verhoogde bijdrage: onder sommige voorwaarden en zonder aanvraag</i></p> <p>B. Definitieve bijdragen</p> <p>Minimale bijdrage (21,5% op een inkomen van 13.010,55 EUR)</p> <p>0 < inkomen :</p> <ul style="list-style-type: none"> - inkomen < 56.182,45 EUR - 56.182,45 EUR < inkomen < 82.795,16 EUR <p>Minimumbijdrage per kwartaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1ste jaar - 2de jaar - 3de jaar - vanaf het 4de jaar - Maximumbijdrage per kwartaal 	<p>A. Voorlopige kwartaalbijdragen</p> <p>1. <i>bij begin van activiteit:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 1ste jaar 666,80 EUR 2de jaar 683,06 EUR 3de jaar 699,32 EUR <p>2. <i>na het begin van activiteit</i></p> <ul style="list-style-type: none"> inkomen < 1.439,42 EUR 699,32 EUR indien 1.439,42 EUR < inkomen (geherwaardeerde beroepsinkomsten van het referentiejaar) dan : - inkomen < 56.182,45 EUR 21,50% - 56.182,45 EUR < inkomen < 82.795,16 EUR 14,16% <p>3. <i>verminderde bijdrage: op basis van objectieve elementen en op aanvraag</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - inkomen (geraamde beroepsinkomsten van het bijdragejaar) < 1.439,42 EUR 0 - 1.439,42 EUR =< inkomen < 6.815,52 EUR 366,33 EUR - 6.815,52 EUR =< inkomen < 13.010,66 EUR 699,32 EUR - 13.010,66 EUR =< inkomen < 26.021,32 EUR 1.398,65 EUR <p>4. <i>verhoogde bijdrage: onder sommige voorwaarden en zonder aanvraag</i></p> <p>B. Definitieve bijdragen</p> <ul style="list-style-type: none"> inkomen < 1.439,42 EUR 0 1.439,42 EUR < inkomen : - inkomen < 56.182,45 EUR 21,50% - 56.182,45 EUR < inkomen < 82.795,16 EUR 14,16% <p>Minimumbijdrage per kwartaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1ste jaar 73,77 EUR - 2de jaar 75,57 EUR - 3de jaar 77,37 EUR - vanaf het 4de jaar 77,37 EUR - Maximumbijdrage per kwartaal 3.961,90 EUR 	<p>73,77 EUR</p> <p>75,57 EUR</p> <p>77,37 EUR</p> <p>0</p> <p>21,50%</p> <p>14,16%</p> <p>0</p> <p>366,33 EUR</p> <p>699,32 EUR</p> <p>1.398,65 EUR</p> <p>0</p> <p>21,50%</p> <p>14,16%</p> <p>73,77 EUR</p> <p>75,57 EUR</p> <p>77,37 EUR</p> <p>77,37 EUR</p> <p>3.961,90 EUR</p>

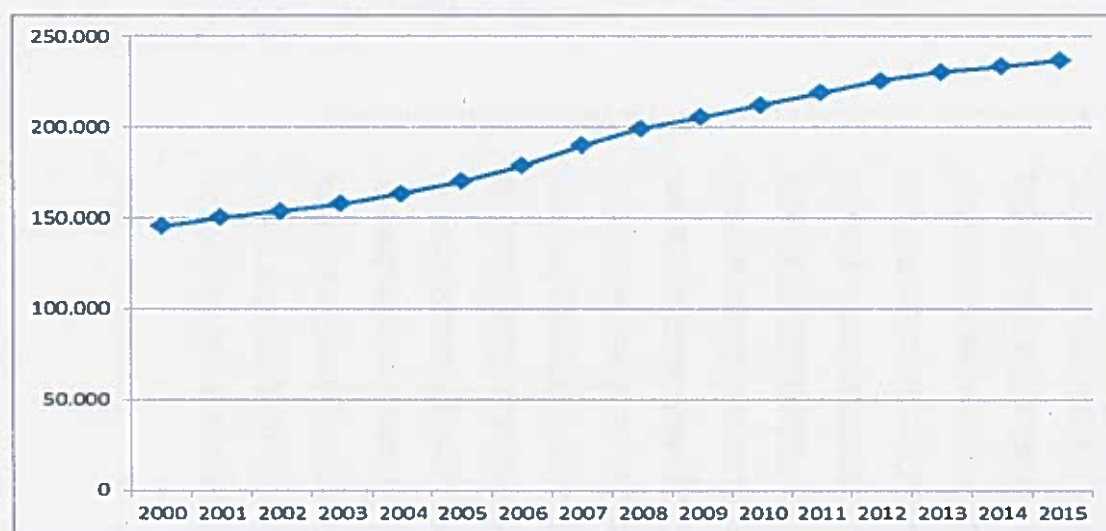
Bijlage II

Tabel 39. Verdeling van de totale populatie zelfstandigen naar aard en beroepssector, 2015

	Activité principale		Activité complémentaire		Actif après pension		Total	
<i>Agriculture</i>	54.796	65%	16.514	20%	12.905	15%	84.215	100%
<i>Pêche</i>	410	70%	80	14%	93	16%	583	100%
<i>Industrie</i>	159.781	72%	43.714	20%	18.069	8%	221.564	100%
<i>Commerce</i>	229.691	69%	69.374	21%	32.166	10%	331.231	100%
<i>Prof. Libérales</i>	190.683	65%	81.261	28%	23.235	8%	295.179	100%
<i>Services</i>	58.385	69%	20.468	24%	6.260	7%	85.113	100%
<i>Divers</i>	10.627	60%	6.102	35%	855	5%	17.584	100%
Total	704.373	68%	237.513	23%	93.583	9%	1.035.469	100%

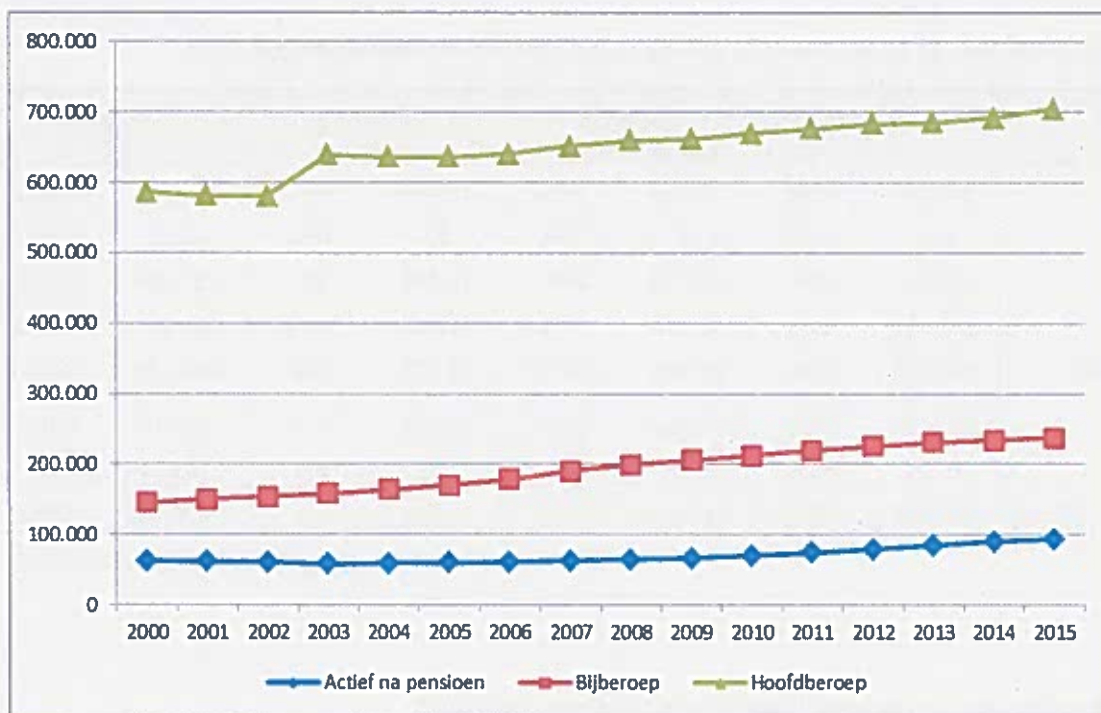
Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 1. Evolutie van het aantal zelfstandigen in bijberoep, 2000-2015

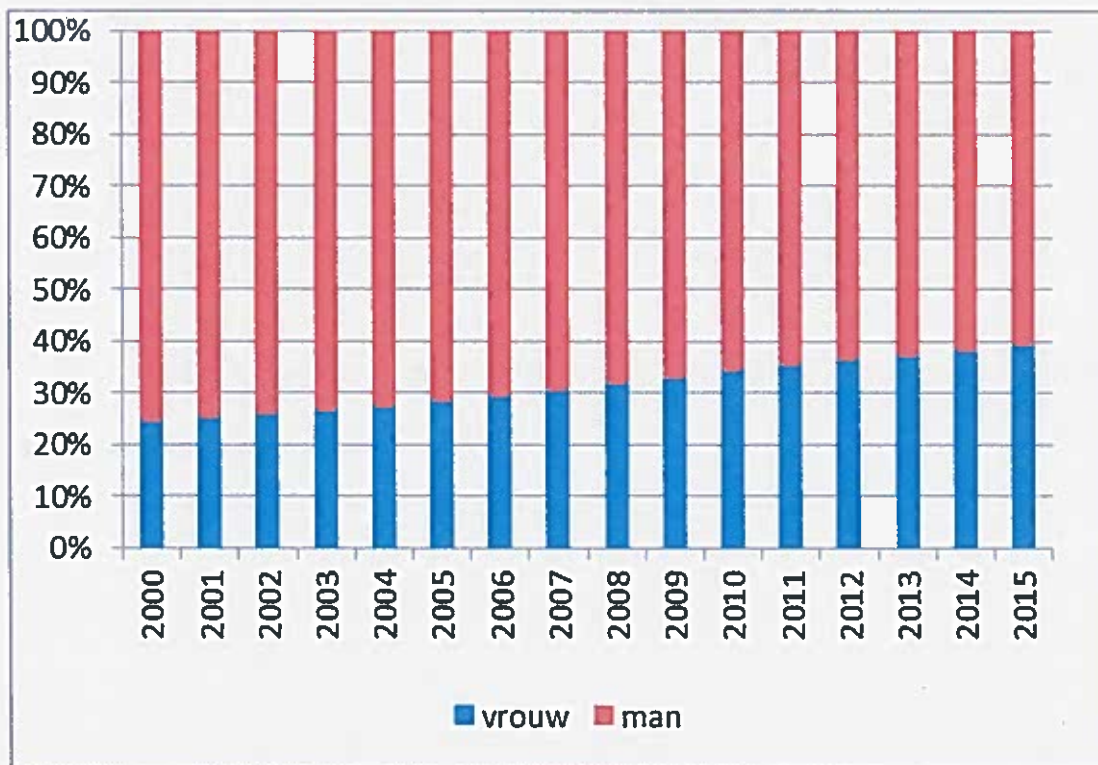
Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 2. Evolutie van het aantal verzekeringsplichtige zelfstandigen, per hoedanigheid, België, 2000 - 2015

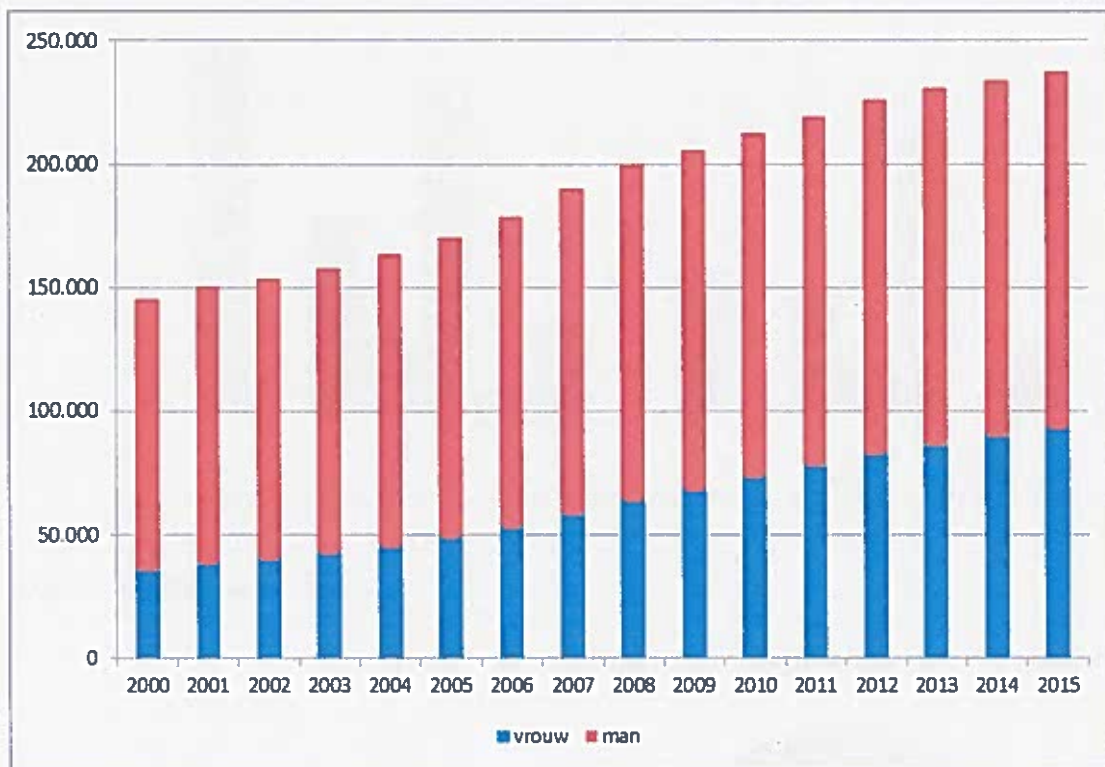
Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 3. Verdeling mannen-vrouwen in de populatie zelfstandigen in bijberoep

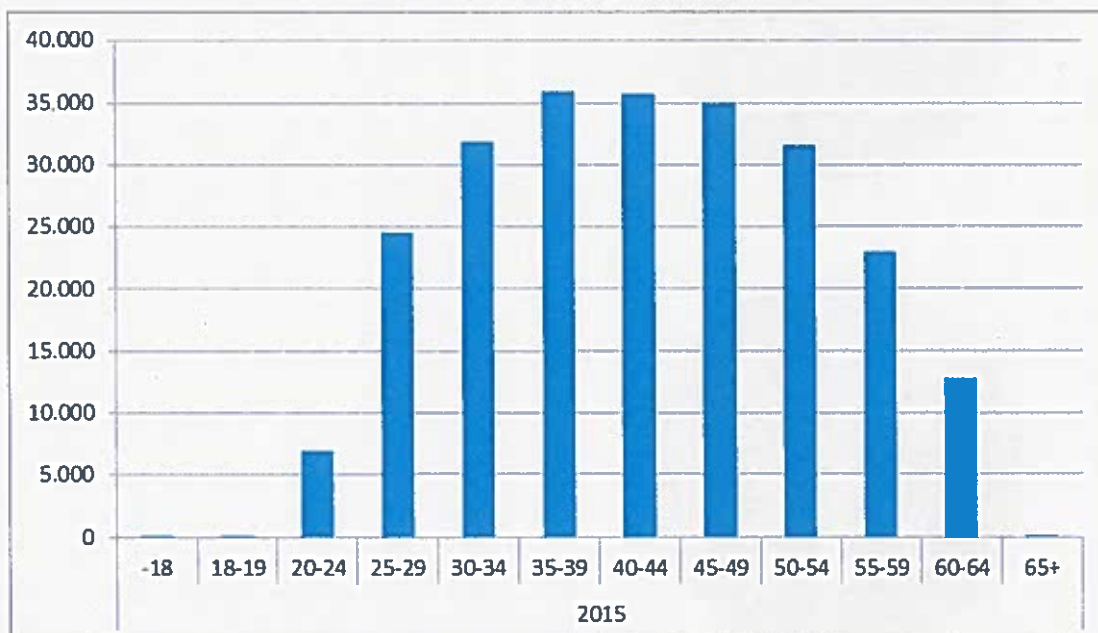
Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 4. Evolutie van het aantal verzekeringsplichtigen in bijberoep, volgens geslacht, België, 1999 – 2014

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

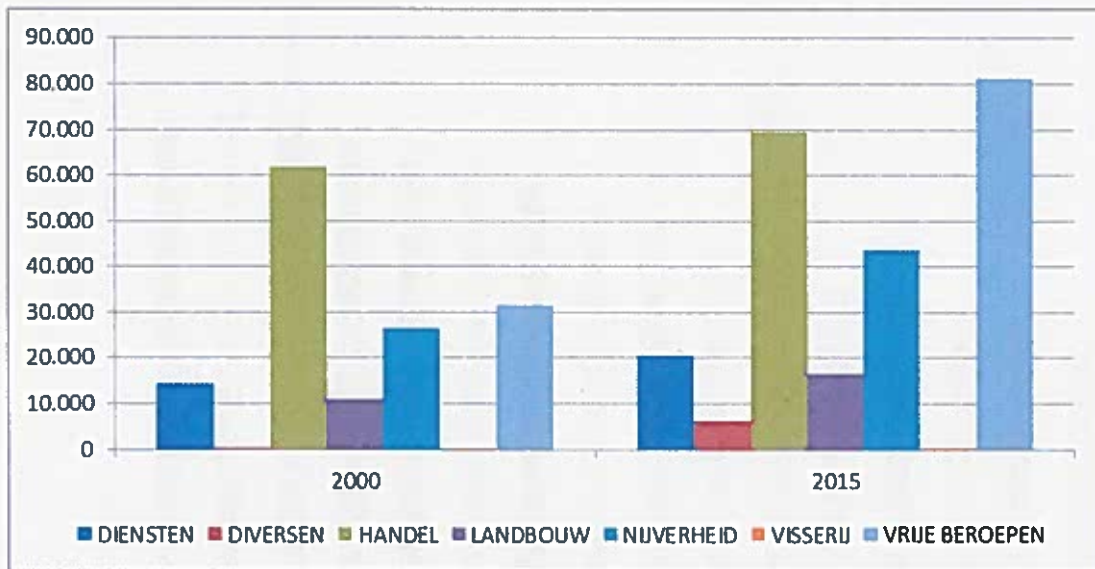
Grafiek 5. Leeftijdsverdeling van de zelfstandigen in bijberoep, 2015

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

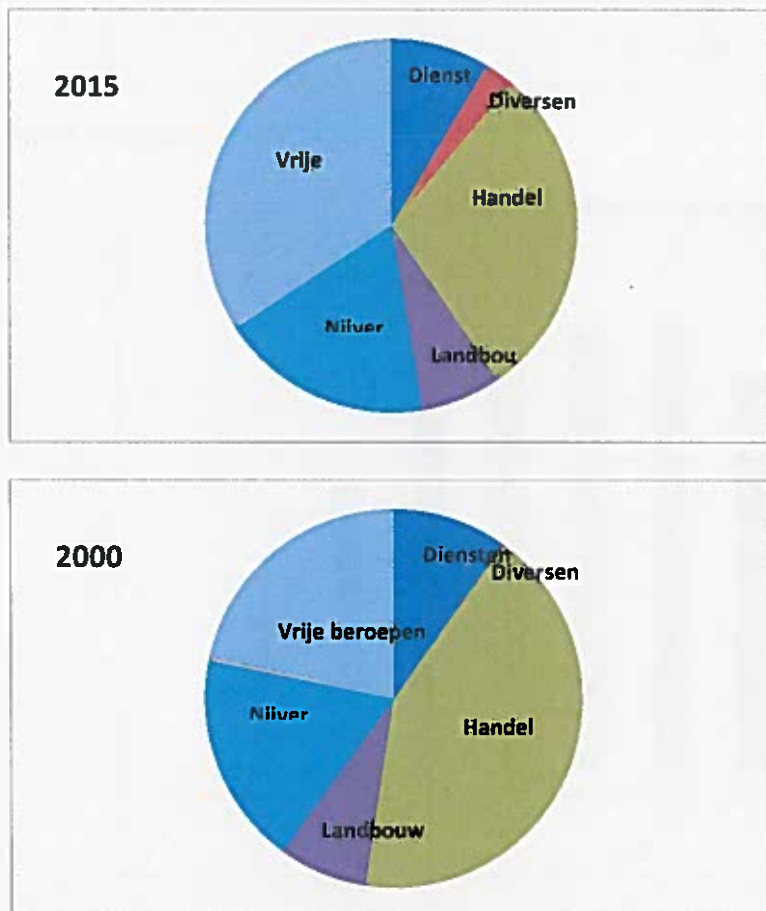

Grafiek 6. Aantal zelfstandigen in bijberoep per bedrijfssector, 2000 en 2015

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

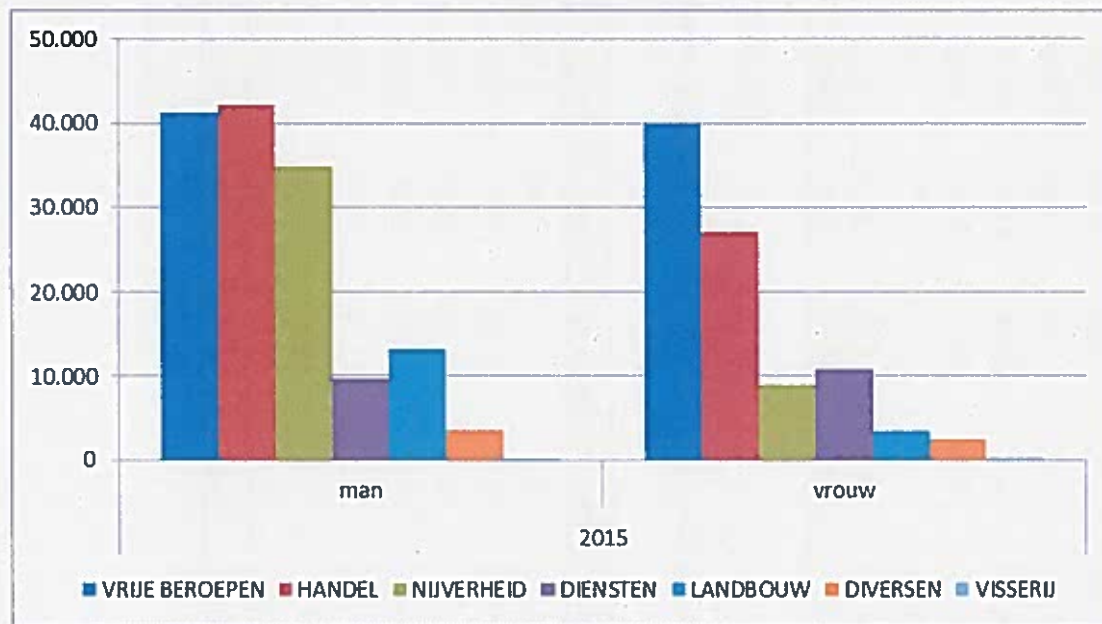
Grafiek 7. Verdeling van de zelfstandigen in bijberoep per sector, 2000 en 2015

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 83. Aantal zelfstandigen in bijberoep per geslacht en per sector, 2015

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 40. Verzekeringplichtigen in hoofdberoep : procentuele verdeling volgens de drempel- en de plafondbedragen - evolutie 2008 tot 2013 (telling op 31/12) - Inkomstenjaar = tellingsjaar - 3

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Niet gerapporteerde inkomens (nog niet gekende inkomens)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomen = 0	5,41	5,27	7,25	7,19	9,24	9,62	9,13	8,30
0,01 <= <u>Inkomen</u> < drempel minimale bijdragebetaling hoofdberoep	23,07	22,92	22,41	23,28	22,97	22,09	22,20	23,18
Drempel minimale bijdragebetaling hoofdberoep < <u>Inkomen</u> <= tussendrempel	60,20	60,32	58,94	58,98	57,62	58,27	59,11	58,63
Tussendrempel < <u>Inkomen</u> <= maximale bijdragedrempel hoofdberoep	5,95	6,08	6,00	5,57	5,44	5,51	5,31	5,52
maximale bijdragedrempel hoofdberoep < <u>Inkomen</u>	5,37	5,41	5,40	4,98	4,73	4,51	4,25	4,37
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 41. Verzekeringplichtigen bijberoep : procentuele verdeling volgens de drempel- en de plafondbedragen - evolutie 2008 tot 2013 (telling op 31/12) - Inkomstenjaar = tellingsjaar - 3

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Niet gerapporteerde inkomens (nog niet gekende inkomens)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inkomen = 0	35,00	34,90	42,85	46,87	47,66	49,98	48,40	47,07
0,01 <= <u>Inkomen</u> < drempel bijdragebetaling bijberoep	22,95	23,49	20,48	20,02	19,89	18,63	19,73	20,94
Drempel bijdragebetaling bijberoep <= <u>Inkomen</u> <=	30,55	30,39	26,33	24,56	23,66	22,26	22,93	23,52
Drempel minimale bijdragebetaling hoofdberoep < <u>Inkomen</u>	10,38	10,13	9,45	7,83	8,09	8,44	8,32	7,91
Tussendrempel < <u>Inkomen</u> <=	0,62	0,62	0,50	0,40	0,40	0,39	0,34	0,33
Inkomen > maximale bijdragedrempel hoofdberoep	0,50	0,47	0,39	0,32	0,30	0,30	0,28	0,23
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Bron : Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 42. Verzekeringsplichtigen naar aard van bezigheid

	2000			2015		
	Hoofdberoep	Bijberoep	Actief na pensioen	Hoofdberoep	Bijberoep	Actief na pensioen
Geslacht						
- Man	409.319	110.391	45.475	462.621	144.856	70.489
- Vrouw	177.075	35.203	17.430	241.752	92.657	23.094
Totaal	586.394	145.594	62.905	704.373	237.513	93.583
Leeftijd						
- -25	19.822	4.101	0	26.685	7.033	-
- 25-29	52.793	15.048	0	54.899	24.506	-
- 30-34	78.754	22.019	0	70.327	31.864	2
- 35-39	96.559	25.294	1	86.627	35.977	2
- 40-44	93.902	24.951	6	100.661	35.718	7
- 45-49	82.837	21.275	10	109.670	35.019	48
- 50-54	74.527	16.780	15	107.440	31.563	204
- 55-59	54.722	10.491	40	88.717	22.967	329
- + 60	32.478	5.635	62.833	59.347	12.866	92.991
Totaal	586.394	145.594	62.905	704.373	237.513	93.583
Sector						
- Landbouw	51.413	11.030	14.795	54.796	16.514	12.905
- Visserij	801	123	72	410	80	93
- Nijverheid	122.286	26.523	12.257	159.781	43.714	18.069
- Handel	238.646	61.738	23.750	229.691	69.374	32.166
- Vrije beroepen	115.330	31.545	7.759	190.683	81.261	23.235
- Diensten	51.413	14.385	3.275	58.385	20.468	6.260
- Diversen	1.354	250	997	10.627	6.102	855
Totaal	586.394	145.594	62.905	704.373	237.513	93.583

Tabel 43. Starters naar aard van bezigheid

	2000			2015		
	Hoofdberoep	Bijberoep	Actief na pensioen	Hoofdberoep	Bijberoep	Actief na pensioen
Geslacht						
- Man	21.972	10.935	967	42.840	17.941	1.775
- Vrouw	14.369	5.564	296	23.545	16.403	696
Totaal	36.341	16.499	1.263	66.385	34.344	2.471
Leeftijd						
- -25	7.169	1.893	-	12.602	3.612	-
- 25-29	7.710	3.742	-	12.615	7.227	-
- 30-34	6.405	3.449	-	10.492	6.414	-
- 35-39	5.386	2.828	1	9.033	5.373	-
- 40-44	3.751	1.958	2	7.815	4.312	-
- 45-49	2.711	1.276	1	6.241	3.388	4
- 50-54	1.763	791	2	4.256	2.321	18
- 55-59	1.047	444	14	2.353	1.208	53
- + 60	397	118	1.243	971	489	2396
Totaal	36.341	16.499	1.263	66.385	34.344	2.471
Sector						
- Landbouw	1.609	1.007	180	4.243	2.472	236
- Visserij	37	6	1	13	6	0
- Nijverheid	5.501	2.671	248	18.521	6.538	536
- Handel	18.253	6.842	509	19.687	9.204	735
- Vrije beroepen	8.164	4.230	195	16.588	11.656	808
- Diensten	2.744	1.718	123	4.181	2.290	92
- Diversen	33	25	7	3.152	2.178	64
Totaal	36.341	16.499	1.263	66.385	34.344	2.471
			100%	100%	100%	100%

Tabel 44. Stoppers naar aard van bezigheid

	2000			2015		
	Hoofdberoep	Bijberoep	Actief na pensioen	Hoofdberoep	Bijberoep	Actief na pensioen
Geslacht						
- Man	12.934	4.372	2.301	19.944	6.629	3.647
- Vrouw	8.260	1.999	729	11.144	6.061	1.337
Totaal	21.194	6.371	3.030	31.088	12.690	4.984
Leeftijd						
- -25	1.338	333	-	2.927	624	-
- 25-29	3.019	1.036	-	4.543	2.070	-
- 30-34	3.090	1.179	1	4.073	2.224	-
- 35-39	2.937	1.001	-	4.045	2.012	-
- 40-44	2.582	839	-	3.821	1.646	1
- 45-49	2.218	651	-	3.510	1.457	3
- 50-54	2.007	593	1	2.841	1.177	8
- 55-59	1.502	386	4	2.339	932	16
- + 60	2.501	353	3.024	2.989	548	4.956
Totaal	21.194	6.371	3.030	31.088	12.960	4.984
Sector						
- Landbouw	1163	280	581	1191	548	611
- Visserij	20	8	6	7	1	1
- Nijverheid	3916	914	657	8691	2234	1015
- Handel	10664	3045	1222	12390	4483	1811
- Vrije beroepen	3723	1561	381	5.537	4.015	1.120
- Diensten	1648	557	145	2540	1041	388
- Diversen	60	6	38	728	368	36
Totaal	21.194	6.371	3.030	31.088	12.960	4.984

Bijlage III

Tabel 45. Profiel van de zelfstandigen in bijberoep 2014

	Aantal	%
Geslacht		
- <i>Man</i>	144.712	61,84%
- <i>Vrouw</i>	89.289	38,16%
	234.001	100%
Hoedanigheid		
- <i>Zelfstandige</i>	225.601	96,41%
- <i>Helper</i>	8.400	3,59%
	234.001	100%
Vennootschap		
- <i>Bestuurder</i>	46.448	19,85%
- <i>Geen bestuurder</i>	187.553	80,15%
	234.001	100%
Sector		
- <i>Diensten</i>	19.485	8,33%
- <i>Diversen</i>	4.644	1,98%
- <i>Handel</i>	70.958	30,32%
- <i>Landbouw</i>	15.358	6,56%
- <i>Nijverheid</i>	44.300	18,93%
- <i>Visserij</i>	78	0,03%
- <i>Vrije beroepen</i>	79.178	33,84%
	234.001	100%
Inkomen		
- <i>0</i>	92.700	39,68%
- <i>0,01-2500</i>	52.208	22,31%
- <i>2500,01-5000</i>	15.283	6,53%
- <i>5000,01 - 12500</i>	18.445	7,88%
- <i>12500,01 - 25000</i>	10.085	4,31%
- <i>25000,01 - 55000</i>	4.918	2,10%
- <i>55000,01 - 82500</i>	549	0,23%
- <i>82500 -</i>	408	0,17%
- <i>niet-mee gedeelde inkomsten</i>	39.405	16,84%
	234.001	100%

Tabel 46. Profiel van de verzekeringsplichtigen in bijberoep 2014 waarvoor in de datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming geen loontrekkende activiteit werd teruggevonden

	Aantal	%
Geslacht		
- <i>Man</i>	21.448	65,55%
- <i>Vrouw</i>	11.270	34,45%
	32.718	100%
Hoedanigheid		
- <i>Zelfstandige</i>	31.850	97,35%
- <i>Helper</i>	868	2,65%
	32.718	100%
Vennootschap		
- <i>Bestuurder</i>	8.256	25,23%
- <i>Geen bestuurder</i>	24.462	74,77%
	32.718	100%
Sector		
- <i>Diensten</i>	2.944	9,00%
- <i>Diversen</i>	636	1,94%
- <i>Handel</i>	11.423	34,91%
- <i>Landbouw</i>	1.868	5,71%
- <i>Nijverheid</i>	6.039	18,46%
- <i>Visserij</i>	14	0,04%
- <i>Vrije beroepen</i>	9.794	29,93%
	32.718	100%
Inkomen		
- <i>0</i>	14.881	45,48%
- <i>0,01-2500</i>	7.096	21,69%
- <i>2500,01-5000</i>	2.026	6,19%
- <i>5000,01 - 12500</i>	2.135	6,53%
- <i>12500,01 - 25000</i>	1.222	3,73%
- <i>25000,01 - 55000</i>	673	2,06%
- <i>55000,01 - 82500</i>	108	0,33%
- <i>82500 -</i>	90	0,28%
- <i>niet-mee gedeelde inkomsten</i>	4.487	13,71%
	32.718	100%

Tabel 47. Verzekeringsplichtigen in bijberoep 2014 waarvoor in de datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming geen loontrekkende activiteit werd teruggevonden naar socio-economische positie

<i>Werkend als zelfstandige in bijberoep</i>	31.572	96,50%
<i>Werkend als helper in bijberoep</i>	848	2,59%
<i>Werkzoekend na voltijdse tewerkstelling, met werkloosheidsuitkering</i>	66	0,03%
<i>Werkzoekend na een vrijwillig deeltijdse job, met werkloosheidsuitkering</i>	8	0,00%
<i>Werkzoekend na studies, met inschakelingsuitkering of overbruggingsuitkering</i>	4	0,00%
<i>Volledige loopbaanonderbreking / volledig tijdskrediet</i>	11	0,00%
<i>Vrijstelling van inschrijving als werkzoekende</i>	11	0,00%
<i>Leefloon</i>	1	0,00%
<i>Pensioentrekkend zonder werk</i>	21	0,01%
<i>Volledig in stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag</i>	17	0,01%
<i>Terbeschikkingstelling voorafgaand aan het pensioen</i>	1	0,00%
<i>Arbeidsongeschiktheid gekend bij de mutualiteiten</i>	6	0,00%
<i>Arbeidsongeschikt omwille van invaliditeit</i>	10	0,00%
<i>Persoon met een tegemoetkoming aan personen met een handicap (IVT)</i>	1	0,00%
<i>Andere</i>	141	0,06%
	32.718	100,00%

Bron: KSZ

Tabel 48. Zelfstandigen in bijberoep volgens het arbeidsregime van de loontrekkende activiteit, per sector van de zelfstandige activiteit

	Diensten	Diversen	Handel	Landbouw	Nijverheid	Vrije beroepen	Visserij
<i>Voltijds</i>	8.399 (43%)	2.704 (58%)	40.016 (56%)	9.510 (62%)	27.914 (63%)	38.792 (49%)	51 (65%)
<i>Deeltijds</i>	7.895 (41%)	1.256 (27%)	18.618 (26%)	3.829 (25%)	9.835 (22%)	30.111 (38%)	13 (17%)
<i>Afwezigheid wegens ziekte</i>	16 (0%)	3 (0%)	73 (0%)	12 (0%)	33 (0%)	53 (0%)	0 (0%)
<i>Speciaal</i>	231 (1%)	45 (1%)	828 (1%)	139 (1%)	479 (1%)	428 (1%)	0 (0%)
<i>Blanco</i>	2.944 (15%)	636 (14%)	11.423 (16%)	1.868 (12%)	6.039 (14%)	9.794 (12%)	14 (18%)
Totaal	19.485	4.644	70.958	15.358	44.300	79.178	78

Bron: KSZ

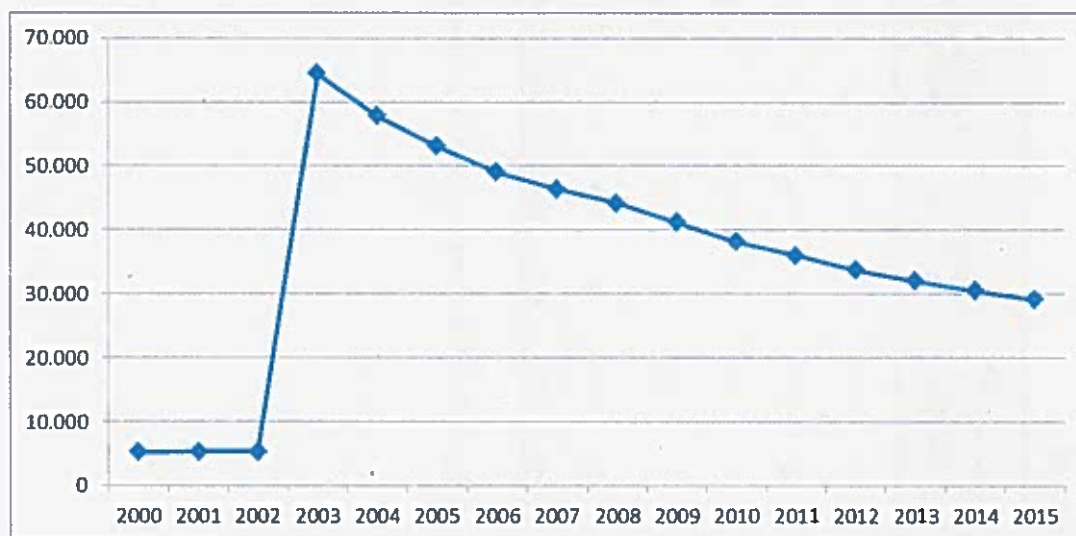
Tabel 49. Zelfstandigen in bijberoep volgens het arbeidsregime van de loontrekkende activiteit, per inkomsten (bijberoep)

	0 EUR		0,01 EUR		2500,01 EUR		5000,01 EUR		12500,01 EUR		25000,01 EUR		55000,01 EUR		+ 82500 EUR		niet-meegedeelde inkomsten		Totaal	
<i>Volijds</i>	53.169	57%	28.459	55%	7.669	50%	8.616	47%	4.462	44%	2.428	49%	269	49%	187	46%	22.127	56%	127.386	54%
<i>Halfijds</i>	23.857	26%	16.217	31%	5.473	36%	7.504	41%	4.275	42%	1.769	36%	167	30%	128	31%	12.167	31%	71.557	31%
<i>Afwezigheid wegens ziekte</i>	109	0%	42	0%	8	0%	11	0%	4	0%	0	0%	0	0%	0	0%	16	0%	190	0%
<i>Speciaal</i>	684	1%	394	1%	107	1%	179	1%	122	1%	48	1%	5	1%	3	1%	608	2%	2.150	1%
<i>Bianco</i>	14.881	16%	7.096	14%	2.026	13%	2.135	12%	1.222	12%	673	14%	108	20%	90	22%	4.487	11%	32.718	14%
Totaal	92.700	100%	52.208	100%	15.283	100%	18.445	100%	10.065	100%	4.918	100%	549	100%	408	100%	39.405	100%	234.001	100%

Source : Datawarehouse arbeidsmarkt en sociale bescherming, KSZ

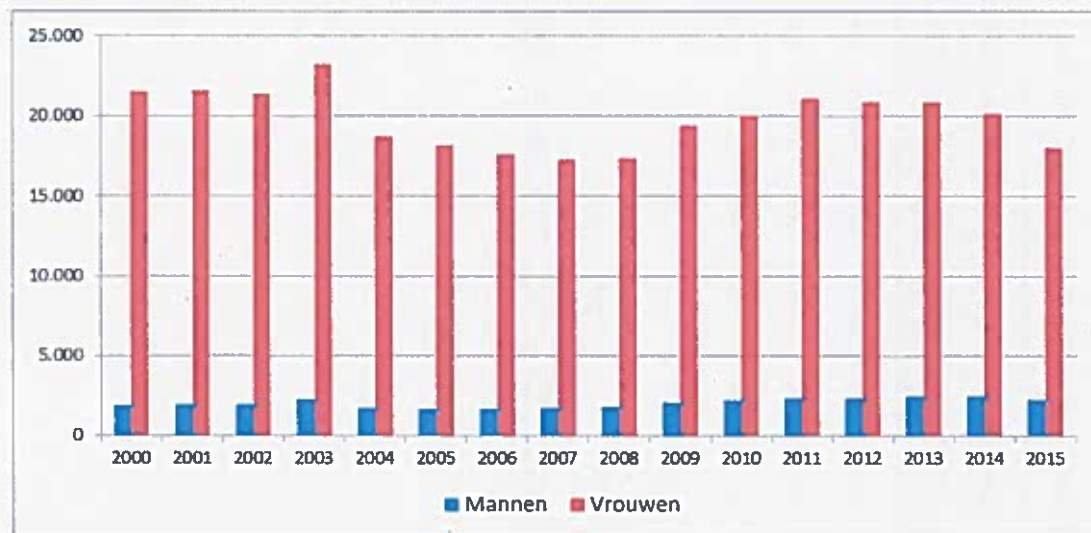
Bijlage IV

Grafiek 9. Evolutie van het aantal meewerkende echtgenoten, 2000-2015

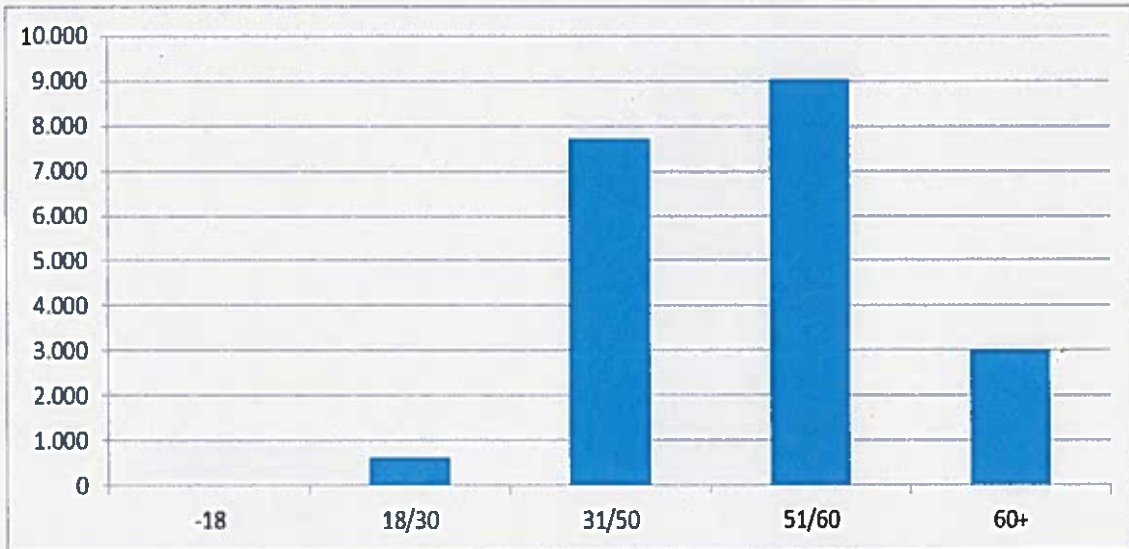
Bron: Dienst Statistiek RSVZ

Grafiek 10. Evolutie van het aantal verzekeringsplichtigen dat de toepassing van artikel 37, § 1 geniet, volgens geslacht, België, 1999 – 2014

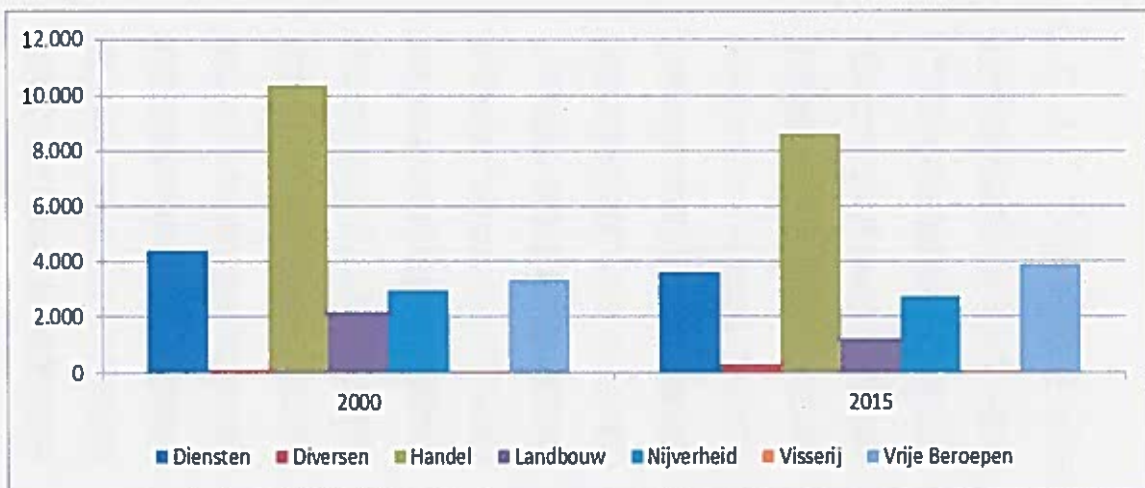
Bron: Dienst Statistiek RSVZ

Grafiek 11. Verdeling per leeftijdscategorie van de verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, 2015

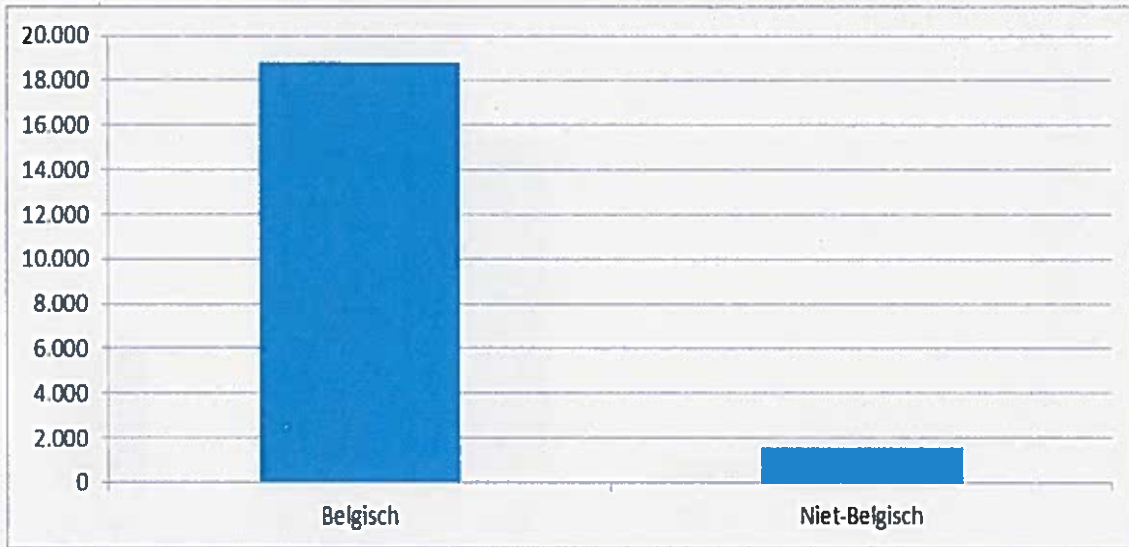
Bron: Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 12. Aantal verzekeringsplichtigen dat de toepassing van artikel 37, §1 geniet, per bedrijfssector, 2000 en 2015.

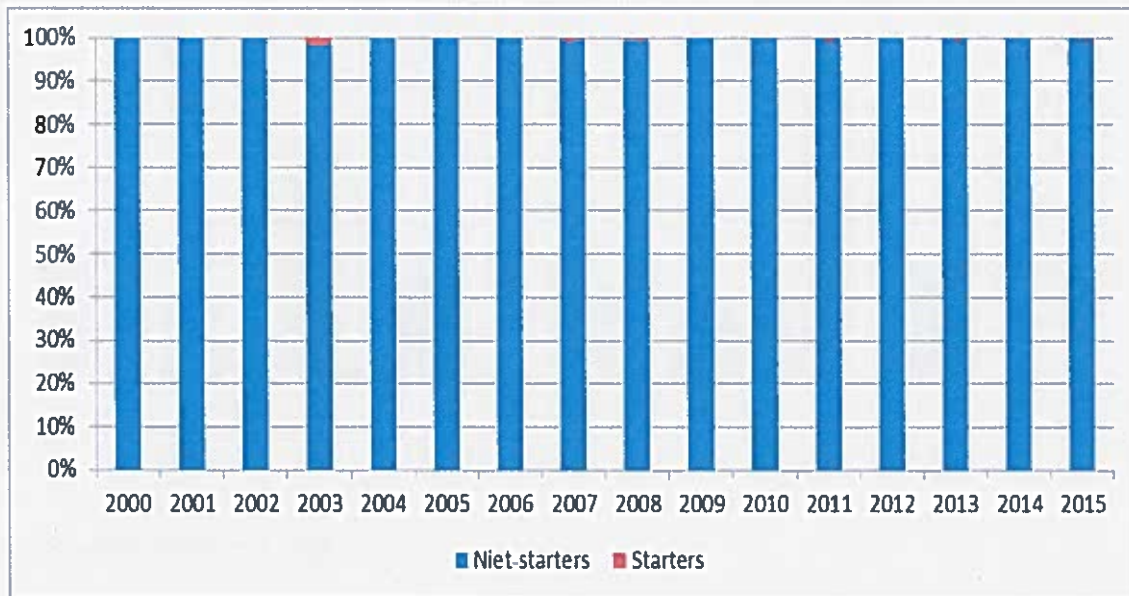
Bron: Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 13. Verzekeringsplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 genieten, per nationaliteit, 2015

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

Grafiek 14. Evolutie van het aandeel van de starters, in de totale populatie verzekeringplichtigen die de toepassing van artikel 37, §1 geniet, 2000-2015

Bron: Dienst Statistieken RSVZ

Bijlage V

Tabel 50. Overzicht van het totaal aantal inkomens < 0 dat werd ontvangen van FOD Financiën

Jaar	Inkomens<0	Jaar	Inkomens<0
1976	1	1997	17.658
1979	90	1998	17.420
1980	34	1999	16.575
1981	48	2000	15.859
1982	67	2001	15.376
1983	324	2002	15.253
1984	355	2003	16.868
1985	397	2004	14.606
1986	1.784	2005	14.817
1987	8.287	2006	16.622
1988	9.903	2007	66
1989	4.591	2008	123
1990	3.229	2009	100
1991	3.304	2010	109
1992	14.714	2011	90
1993	15.651	2012	788
1994	16.720	2013	248
1995	17.030	2014	29
1996	17.912		

Bron : Cegeka

Tabel 51. Overzicht van het aantal nul of negatieve inkomens naar aard van bezigheid (abstractie makend van de categorie 'actief na pensioen')

Jaar	Negatieve inkomens (naar inkomstenjaar)			
	FOD Financiën			
	hoofdberoep		bijberoep	
1990	2.931	95%	170	5%
1991	3.012	95%	156	5%
1992	12.141	93%	919	7%
1993	13.085	93%	1.007	7%
1994	13.850	93%	1.032	7%
1995	14.268	93%	1.050	7%
1996	14.933	93%	1.150	7%
1997	14.556	92%	1.184	8%
1998	14.306	92%	1.187	8%
1999	13.562	92%	1.237	8%
2000	12.831	91%	1.302	9%
2001	12.452	91%	1.288	9%
2002	12.465	91%	1.214	9%
2003	12.684	91%	1.290	9%
2004	10.958	89%	1.314	11%
2005	11.756	90%	1.313	10%
2006	13.167	91%	1.349	9%
2007	50	77%	15	23%
2008	109	91%	11	9%
2009	85	88%	12	12%
2010	92	85%	16	15%
2011	74	83%	15	17%
2012	639	82%	144	18%
2013	205	84%	40	16%
2014	28	90%	3	10%

Bron : Cegeka

Tabel 52. Zelfstandigen in bijberoep met inkomen gelijk aan 0 (N-3) naar aantal jaar van aansluiting, per sector, 2015

	Landbouw		Visserij		Nijverheid		Handel		Vrije beroepen		Diensten		Diversen	
0-5 jaar	755	18%	4	13%	2.401	21%	4.289	19%	3.967	23%	918	16%	754	56%
6-10 jaar	1.292	31%	9	30%	4.250	37%	7.794	34%	6.930	39%	2.091	37%	491	37%
11-15 jaar	706	17%	8	27%	1.931	17%	4.299	19%	3.089	18%	1.018	18%	45	3%
16-20 jaar	520	13%	2	7%	1.171	10%	2.843	13%	1.607	9%	698	12%	14	1%
21-25 jaar	406	10%	5	17%	1.062	9%	2.176	10%	1.088	6%	529	9%	25	2%
26-30 jaar	247	6%	1	3%	450	4%	846	4%	544	3%	227	4%	4	0%
31-35 jaar	106	3%	1	3%	144	1%	306	1%	203	1%	83	1%	2	0%
36-40 jaar	64	2%	0	0%	77	1%	89	0%	106	1%	32	1%	1	0%
41-45 jaar	29	1%	0	0%	13	0%	19	0%	18	0%	4	0%	0	0%
Totaal	4.125	100%	30	100%	11.499	100%	22.661	100%	17.552	100%	5.600	100%	1.336	100%

Bron :Dienst Statistieken RSVZ

Tabel 53. Evolutie van het bedrag dat het globaal financieel beheer zelfstandigen jaarlijks overmaakt aan het RIZIV in het kader van artikel 7 van het KB van 18 november 1996

Année du transfert (Année X)	Montant du transfert de l'année X-1 (en millions de BEF)	Montant du transfert de l'année X-1 (en euros)	Nombre de carrières mixtes au 31/03/X-2	Nombre de carrières mixtes au 31/03/X-1	Montant du transfert de l'année X (en millions de BEF)	Montant du transfert de l'année X (en euros)
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5) = (1) * (4)/(3)	(6) = (2) * (4)/(3)
1997	3.188,0	79.028.456	196.302	204.684	3.324,1	82.402.287
1998	3.447,6	85.463.772	204.684	209.059	3.521,6	87.298.184
1999	3.521,6	87.298.184	209.059	216.061	3.639,5	90.220.848
2000	3.639,5	90.220.848	216.061	224.469	3.781,1	93.731.021
2001	3.781,1	93.731.021	224.469	229.017	3.857,7	95.629.885
2002	3.857,7	95.629.885	229.017	233.037		97.308.503
2003		97.308.503	233.037	236.389		98.708.187
2004		98.708.187	236.389	238.467		99.575.891
2005		99.575.891	238.467	242.133		101.106.691
2006		101.106.691	242.133	247.381		103.298.081
2007		103.298.081	247.381	255.538		106.704.173
2008		106.704.173	255.538	266.477		111.271.936
2009		111.271.936	266.477	278.480		116.283.990
2010		116.283.990	278.480	287.663		120.118.506
2011		120.118.506	287.663	295.453		123.371.351
2012		123.371.351	295.453	303.694		126.812.519
2013		126.812.519	303.694	312.308		130.409.439
2014		130.409.439	312.308	323.563		135.109.153
2015		135.109.153	323.563	331.276		138.329.845
2016		138.329.845	331.276	332.031		138.645.108
2017		138.645.108	332.031	343.342		143.368.206

Bron : Financiële dienst RSVZ

Noot : Le montant exact du transfert en faveur de l'INAMI pour 1998 aurait dû être de 3.521,3 millions de BEF (=3.447,6 millions de BEF * (209.059/204.684))